İŞKUR

2019

TOKAT

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TOKAT ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2019

KOORDİNATÖR ŞUBE MÜDÜRLERI

Hüseyin KILIÇ **Erol DEMİRBAŞ** **Orhan KOÇAK**

RAPORU HAZIRLAYANLAR

Hüseyin KILIÇ
(Şube Müdürü)

Mustafa EKİCİ
(İş ve Meslek Danışmanı)

2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI DIŞ SAHA EKİBİ

Derya ŞİMŞEK
(İMD)

Halil İbrahim SARICA
(İMD)

Hatice ÖZCAN
(İMD)

Mustafa EKİCİ
(İMD)

Mustafa ÖZÇELİK
(İMD)

Mine ÇETİNTAŞ
(İMD)

Nesrin AYDOĞAN MUTLU
(İMD)

İdris KORKMAZ
(İMD)

Samet DAĞBAŞI
(İMD)

Süheyla POLAT
(İMD)

Taner ÇETİN
(İMD)

Tuba AKAY
(İMD)

Tuğba DİRİM
(İMD)

Yasemin ERDOĞDU
(İMD)

"ÇALIŞMADAN, YORULMADAN, ÜRETMEDEN RAHAT YAŞAMAK İSTEYEN MİLLETLER, EVVELA HAYSİYETLERİNİ, SONRA HÜRRİYETLERİNİ VE DAHA SONRA İSTİKBALLERİNİ KAYBETMEYE MAHKÛMDURLAR."

SUNUŞ

Ülkemizin işgücü istatistikleri Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanmakta olup, TÜİK işsiz bir bireyi "Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son 4 hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan 15 ve daha yukarı yaştaki fertler." olarak tanımlamaktadır.

Günümüz dünyasında işsizlik kavramı ülkelerin kendi sınırlarını aşarak daha da küreselleşmiştir. Endüstri 3.0 olarak adlandırılan Sanayi Devrimi ile azalan insan gücüne dayalı istihdam, Endüstri 4.0'ın etkisi ile daha da azalarak yapay zeka programcılarının ve yapay zekayı kullananların daha kolay istihdam edilebildiği bir hal almaya başlamıştır. Ülkeler kendi işgücü piyasasının özelliklerine göre, işgücünü Endüstri 4.0'a dahil etmek için çeşitli ulusal ve uluslararası politikalar oluşturmakta, oluşturdukları politikaları yerelde eylem planları ile destekleyerek sahada karşılığını almaya çalışmaktadır.

Geleceğini Endüstri 4.0'a göre planlamayan ülkelerin gelişmişlik derecelerini önemli ölçüde kaybedeceğini ve artan işsizlik oranı ile baş etme konusunda sorunlar yaşayabileceğini birçok akademisyen çeşitli platformlarda dile getirmektedir. Bu nedenle ülkemizde de Endüstri 4.0'a uygun işgücü ve ekonomi oluşturabilmek için çok ciddi adımlar atılmaktadır. Ülkemizde e-ticaretin yayınlaştırılmasının teşvik edilmesi, savunma sanayisinde milli yazılım kullanılarak tamamen milli hava, kara ve deniz ekipmanlarının üretilmesi, Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK nezdinde öğrencilere yönelik TÜBİTAK ile ortak çalışmaların yapılması, Teknopark ve Ar-Ge merkezlerinin faaliyetleri, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde ilkokul çağından itibaren öğrencilere Science, Technology, Engineering ve Math'in (Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) kısaltılması olan STEM sistemi ile eğitim verilmesi hamlesi vb. çalışmalar Endüstri 4.0 döneminde ülkemizi daha iyi bir yere getirmek için gerçekleştirilen hizmetlerin sadece bazılarıdır.

İlimizde uygulanan ulusal ve uluslararası politikalara ek olarak, ülkemizin 2023 hedefleri doğrultusunda, 2023 Tokat kapsamında Tokatlı hemşerilerimizin destekleri ile Valiliğimizin gözetimi, denetimi, yüreklendirmesi, koordinasyonu ve liderliğinde tüm kurum ve kuruluşlarımızca yürütülecek olan Tokat'ımıza ve Tokatlı hemşerilerimizin yarınına, geleceğine değer kazandıracak, huzurunu, refahını artıracak, hayatının kolaylaşmasını sağlayacak 20 ana başlıkta takip edilmesi, izlenilmesi, koordine edilmesi gereken 500'e yakın proje, faaliyet ve iş yürütülmektedir.

Bu projeler, faaliyetler ve işlerle tarımdan turizme, eğitimden sağlığa, kültür ve sanattan enerjiye, ulaşımdan iletişime, çevreden dayanışmaya kadar her alanda, esnaf ve sanatkârlarımızdan ticaret ve sanayi odalarımıza, iş dünyamızdan siyasetçilerimize, işçilerimizden memurlarımıza, köylülerimizden çiftçilerimize kadar toplumun bütün kesimleriyle Tokat'ı kalkınmada örnek ve öncü bir şehre dönüştürmek, istihdama, üretime katkı sağlamak amacıyla bir ve beraber olarak çalışmamız büyük önem taşımaktadır.

Her ülkenin işgücü piyasası birbirinden farklılık göstermekte, bir ülke için uygun olan bir istihdam politikası başka bir ülke için geçerli olmayabilmektedir. Ülkemizde istihdam politikasının hazırlanabilmesi için işgücü piyasasının analiz edilmesi ve işverenlerin personel temini konusunda temel sorun ve ihtiyaçlarının belirlenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede işsizlikle doğru mücadele politikası oluşturabilmek ve işgücü piyasasında oluşabilecek arz-talep dengesizliğini minimize edebilmek amacıyla geniş kapsamlı çalışmalar yürütülmektedir. Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) değişen işgücü piyasasının nabzını tutabilmek ve uygulanacak istihdam politikalarına kaynak olabilmek amacıyla her sene İşgücü Piyasası Araştırması düzenlemektedir. Başka bir ifade ile işverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir.

Bu kapsamda 1 Nisan - 3 Mayıs 2019 tarihleri arasında düzenlenen bu çalışma ile Tokat'taki işgücünün yapısı, sektörler bazında çalışanların meslek ve cinsiyete göre dağılımları, ihtiyaç duyulan işgücü için talep edilen eğitim ve beceri durumları, temininde güçlük çekilen meslekler ve temininde güçlük çekme nedenleri, bir sonraki dönem işgücü piyasasında mesleki değişim beklentilerine ilişkin bilgiler derlenmiştir.

2019 Yılı Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması'nın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle başta Tokat Çalışma ve İş Kurumu personellerine, araştırma süresinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, 2019 Yılı Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması'nın ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Dr. Ozan BALCI
Tokat Valisi

ÖNSÖZ

İşsizliğin literatürde birçok tanımı bulunmakla birlikte genel kabul görüşte işsizlik, kişinin çalışma istek ve yaşında olmasına rağmen, cari ücret düzeyinde ilgi, yetenek ve becerisine uygun iş bulamaması olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde işgücü istatistikleri arasında yer alan işsizlik oranı, işgücüne katılım oranı, istihdam oranı, genç işsiz oranı vb. veriler TÜİK tarafından her ayın 15'inde açıklanmaktadır. Açıklama tarihinin resmi tatile denk gelmesi durumunda, resmi tatil bitimi ilk iş günü bu veriler kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin tamamı işsizlikle mücadele etmekte olup, her ülke kendi ülkesinin mevcut işsizlik oranını daha aşağıya indirebilmek için çeşitli politikalar üretmektedir. Ne var ki ulusal istihdam politikaları bazen işsizlik ile mücadele etmek için tek başına yeterli olamamaktadır. Ülkeler ulusal ihtidam politikalarına ilave olarak ILO ve Dünya Bankası vb gibi uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yapmakta, ortak projeler hazırlayarak işsizlikle mücadele konusunda dünyada uygulanan iyi örnekleri incelemekte ve kendi ülkesinde aynı veya benzer politikaları uygulayabilme fırsatı yakalayabilmektir.

Ancak dünyanın hiçbir ülkesinde işsizliğin sıfıra indirilmesi mümkün değildir. Bunun temel sebebi doğal işsizliktir. Doğal işsizlik genel itibariyle işten yeni ayrılanlar ile işgücü piyasasına yeni katılanların oluşturduğu friksiyonel işsizlik ve bir ekonomide sektörler arasında ortaya çıkan yapısal değişikliğin yol açtığı bir işsizlik türü olan bünyevi işsizliğin toplamı olarak adlandırılmaktadır. Bir ülkedeki işsizlik oranı yüzde 4 ile yüzde 6 arasında ise bu doğal işsizlik oranı olarak kabul edilir.

İşsizlik, insan doğasında ekonomik, psikolojik ve sosyal sorunların oluşmasına neden olmaktadır. İşsiz olan bir birey gelir getirici işi olmadığı için ekonomik sıkıntılar yaşamakta, işsiz kaldığı süre arttıkça psikolojisi bozulmakta, kişi daha fazla içine kapandığı için sosyalleşememektedir. İşsizlik kavramı sadece bireyin kendisini değil aile yapısını ve yaşadığı toplumu da etkilemektedir. İşsiz kalan bireyin aile hayatında sıkıntıları artabilmekte, aile içi şiddetler ve boşanma olayları yaşanabilmektedir. İşsiz kalan birey sağlıklı düşünmez ise para kazanabilmek için yasadışı olaylara karışabilmektedir. Terör, hırsızlık, yağma vb. olaylar işsizlik sebebiyle artar ise o ülkede asayiş sorunları yaşanabilir. Nitekim ülkede ekonomik problemlerin yaşandığı bazı ülkelerde yağma, suça karışma, kamu ve özel sektör mallarına zarar verme olaylarının olduğu zaman zaman uluslararası basında yerini almaktadır.

Üretim modelleri değişirken üretim faktörleri içinde yer alan emek faktöründen de beklentiler değişmektedir. Bu nedenle işgücü piyasasının nabzının iyi tutulması, işverenlerin işgücü piyasası konusunda temel ihtiyaçlarının belirlenmesi, bu ihtiyaçlar nezdinde emek faktörünün doğru yetiştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Emek faktörü doğru yönlendirilemez ise arz-talep uyuşmazlığı oluşmakta, bu durum da işsiz birey sayısının artmasına neden olmaktadır.

Ülkemizde istihdamın artırılması ve buna bağlı olarak işsizliğin azaltılması işgücü arz ve talep yapısının, özelliklerinin, isteklerinin ve beklentilerinin bilinmesi ile mümkündür ve 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nda: "İşgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulunu oluşturmak ve Kurul çalışmalarını koordine etmek, işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü analizlerini yapmak, yaptırmak" Kurumumuzun görevleri arasında sayılmıştır. Bu amaçla Türkiye İş Kurumu iller bazında yılda en az bir defa İşgücü Piyasası Araştırması yapmaktadır.

2019 yılı İşgücü Piyasası Araştırması çalışmamız 1 Nisan – 3 Mayıs 2019 tarihleri arasında 81 ilde gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında işveren veya işveren vekili ile yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak Türkiye genelinde 83 bin 887 işyeri ziyaret edilmiş ve bu işyerlerinden veri derlenmiştir. Tokat ilinde ise 20+ istihdamlı çalışanı olan 384 işyeri için veri derlenmiştir.

Tokat ili 2019 yılı İşgücü Piyasası Araştırması arz ve talep olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. 2019 Yılı İşgücü Piyasası Raporunun birinci bölümünü oluşturan arz bölümü, TÜİK verileri ve İŞKUR göstergeleri kullanılarak hazırlanmıştır. İkinci bölüm ise işverenlerin bilgi formuna verdiği cevaplardan derlenmiştir. Bu kapsamda Tokat'ta ziyaret edilen ve çalışmaya cevap veren 20+ istihdamlı 384 işyerinde toplam 22 bin 837 kişi çalışmakta olup, çalışanların 15 bin 356'sı erkek, 7 bin 481'i kadın çalışandır.

Araştırma kapsamında Tokat ilinde 384 işletmenin yaklaşık yüzde 20'sinde (77 işletme) açık iş tespit edilmiş olup, Tokat ilinde tespit edilen toplam açık iş sayısı 959'dur. Raporun ikinci bölümünde ayrıca Tokat ilinde temininde güçlük çekilen meslekler ve nedenleri, açık işlerde aranan beceriler ve işgücü piyasasının talep yönlü verilerine yer verilmiştir.

Bu vesileyle Tokat İşgücü Piyasası Araştırması çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize, emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Bekir FINDIK
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ....iv
ÖNSÖZ i
TABLOLAR LİSTESİ....iii
ŞEKİLLER LİSTESİ iv
KISALTMALAR v
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 5
BİRİNCİ BÖLÜM 8
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ.... 8
İŞKUR GÖSTERGELERİ 8
Açık İşler 8
İşe Yerleştirmeler.... 10
Kayıtlı İşsiz.... 12
Aktif İşgücü Programları 15
İşsizlik Ödeneği 20
İKİNCİ BÖLÜM.... 21
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 21
İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM.... 23
İşyeri Verileri.... 23
Mevcut İstihdam.... 39
AÇIK İŞLER.... 44
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER.... 56
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 64
SONUÇ 72
EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 78

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018) 9
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018) 11
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 15
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 16
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 17
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 18
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 19
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 23
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri 30
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları 35
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstediğiniz Alanlar 36
Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 39
Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 40
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 41
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletmeOranı 44
Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 50
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı 51
Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 52
Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması 53
Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 54
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 57
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı 59
Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri 62
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 65
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 66
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 67
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 68

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018) 8
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)..... 10
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018) 13
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018) 20
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı 25
Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı 26
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu..... 27
Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu..... 28
Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı..... 29
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu 31
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%) 32
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)..... 32
Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı 33
Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri..... 37
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı..... 42
Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı 43
Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi..... 46
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 47
Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 48
Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu 48
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı..... 49
Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 58
Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı..... 61
Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı..... 70
Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi 70

KISALTMALAR

İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İlerin nüfusları TÜİK tarafından kullanılan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi baz alınarak açıklanmaktadır. 2007 – 2018 yılları arasında Tokat ili toplam nüfusu, köy nüfusu veya şehir nüfusu düzenli bir artış veya azalış sergilememektedir. 12 yılda Tokat ilinde toplam nüfus içerisinde en fazla net nüfus azalışı 2013 yılında gerçekleşirken (15 bin 282 kişilik azalış), aynı yıllar içerisinde Tokat ilinde toplam nüfus içerisinde en fazla net nüfus artışı 2018 yılında gerçekleşmiştir. (10 bin 560 kişilik artış)

Yıllar	Köy Nüfusu	Şehir Nüfusu	Toplam Nüfus	Nüfus Değişim Miktarı
2007	269.808	350.914	620.722	…..
2008	271.100	346.058	617.158	-3.564
2009	268.193	356.246	624.439	7.281
2010	253.858	363.944	617.802	-6.637
2011	249.427	358.872	608.299	-9.503
2012	255.496	358.494	613.990	5.691
2013	240.553	358.155	598.708	-15.282
2014	227.211	370.709	597.920	-788
2015	214.121	379.869	593.990	-3.930
2016	215.457	387.205	602.662	8.672
2017	212.483	389.603	602.086	-576
2018	226.427	386.219	612.646	10.560

İş Kanunu'na göre 15 yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılması yasaktır. Ancak 14 yaşını doldurmuş ve zorunlu ilköğretim çağını tamamlamış olan çocuklar; bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişimlerine ve eğitimine devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabilirler. 14 yaşını doldurmamış çocuklar ise bedensel, zihinsel, sosyal ve ahlaki gelişimlerine ve eğitimine devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak şekilde sanat, kültür ve reklam faaliyetlerinde yazılı sözleşme yapmak ve her bir faaliyet için ayrı izin almak şartıyla çalıştırılabilirler. 2018 yılı TÜİK verilerine göre 612 bin 646 kişilik Tokat ili nüfusu içerisinde 15 yaş üzeri nüfus, toplam nüfusun yaklaşık yüzde 80'ine (491 bin 305) denk gelmektedir. 2018 yılı Tokat ili nüfusuna göre 15 yaş ve üzeri toplam nüfusun (491 bin 305) yaklaşık yüzde 49,6'sını (243 bin 698) erkekler, yaklaşık yüzde 50,4'ünü (247 bin 607) ise kadınlar oluşturmaktadır. 2019 yılı itibariyle İl Müdürlüğümüz, Turhal Hizmet Merkezimiz ve Erbaa Hizmet Merkezi'mizde görev yapan toplam 66 personelimiz ile iş arayanlara, işverenlere ve öğrencilere hizmet vermekteyiz.

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK tarafından gerçekleştirilen hane halkı işgücü araştırması sonuçlarına göre yayınlanmaktadır. İşgücüsün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfusa oranı "İşgücüne Katılım Oranı", çalışanların kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfusa oranı "İstihdam Oranı", iş arayanların işgücüne oranı ise "İşsizlik Oranı" olarak tanımlanmaktadır.

TÜİK il bazında en son 2013 yılında işgücü istatistik bilgisi yayınlamış olup, 2013 yılında Tokat ilinin işsizlik oranı yüzde 6,6; istihdam oranı yüzde 46,7; işgücüne katılım oranı ise yüzde 49,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2013 yılı Türkiye geneli işsizlik oranı ise yüzde 9,7'dir. 2013 verilerine göre Tokat ili, işsizlik oranı bakımından Türkiye ortalamasına göre daha iyi durumdadır. İstatistiki bölge birimleri sınıflandırmasına göre oluşturulan ve 26 bölge içerisinde yer alan TR 83 Bölgesinde (Samsun, Tokat, Amasya ve Çorum) ise işgücü istatistikleri yıllık yayınlanmaktadır. 2018 yılı TÜİK verilerine göre TR 83 Bölgesi'nde işgücüne katılım oranı yüzde 55,2, istihdam oranı yüzde 51,7, işsizlik oranı yüzde 6,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

TR 83 Bölgesi'nde özelinde ise son üç yılda işsizlik oranında azalış gerçekleştiği dikkati çekmektedir. 2016 yılında yaklaşık 7,9 olan işsizlik oranı, 2017 yılında yaklaşık 6,7, 2018 yılında yaklaşık 6,4 seviyelerinde gerçekleştirilmiştir. Son üç yılda TR 83 Bölgesi'nde yatırımların artması, bölgede turizm alternetiflerinin genişletilmesi ve tarım-hayvancılığın desteklenmesi TR 83 Bölgesinde azalış gerçekleşmesinde temel etkenlerdir.

2018 yılında ülke genelinde ise işgücüne katılım oranı 53,2, istihdam oranı 47,4, işsizlik oranı ise yüzde 11 seviyesindedir. 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun hazırlandığı 2019 Ekim ayı itibariyle TÜİK tarafından 2019 Temmuz ayı işgücü istatistikleri yayınlanmıştır. 2019 Temmuz ayı itibariyle Türkiye geneli işsizlik oranı yüzde 13,9, istihdam oranı 46,4, işgücüne katılım oranı ise yüzde 53,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması ile açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu rapor, Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 384 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmeler 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler olup il genelinde 18 sektörde tam sayım yapılmıştır. Tokat ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 22 bin 837 olarak tespit

edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 15 bin 356 çalışan erkeklerden, 7 bin 481 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Tokat ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" ile "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek gruplarıdır.

Tokat ilinde açık iş oranı yüzde 4 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Tokat ili açık iş oranı bakımından 2,5 puanlık farkla Türkiye ortalamasının üzerindedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör yüzde 20,7 ile "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde ise en fazla açık işin "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, bu meslek grubunda araştırma döneminde 444 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Tokat ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar", "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" ve "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" meslek gruplarıdır. Araştırma sonuçlarına göre, il genelinde açık işlerin yüzde 77,7'si için herhangi bir eğitim düzeyin işletmelerde talep edilmemiştir.

Tokat ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde, eleman temini konusunda en fazla güçlük çekilen sektörün "İmalat" sektörü olduğu tespit edilmiştir. Tokat ilinde temininde güçlük çekilen ilk iki meslek Makineci (Dikiş) ve Konfeksiyon İşçisi meslekleridir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ise ilk sırada yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması nedeninin yer aldığı anlaşılmaktadır. Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3'ü gelecek dönem (2020 Nisan-Mayıs dönemi) istihdamın artacağı yönünde cevap verirken, Tokat ilinde işverenlerin yüzde 29,6'sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan gelecek dönem istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı ülke genelinde 3,9 iken, bu oran Tokat ilinde ülke genelinin üzerinde olup yaklaşık yüzde 6,1 seviyesinde çıkmıştır.

Tokat ilinde işverenler, istihdama en fazla katkı sağlayan teşvikin İlave İstihdam Teşviki desteği olduğunu belirtmiştir. Ayrıca İşverenlerin yüzde 74,1'i İŞKUR'un yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği konusunda kendilerini desteklemesini istemektedir. İşverenlerin yüzde 19,2'si teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 29,1'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. Sektörel açıdan bakıldığında ise; Tokat ilinde

“Gayrimenkul Faaliyetleri” ile “Finans ve Sigortacılık Faaliyetleri” sektörlerinde işletmeler teknolojik gelişmelerin istihdamı azaltacağını öngörmektedir. İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla Tokat İli İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

GİRİŞ

İşsizlik kişinin çalışma isteğinde olmasına rağmen, cari ücret düzeyinde ilgi, yetenek ve becerisine uygun iş bulamaması olarak tanımlanmaktadır. Her ülke işsizlik oranını düşürmek ve daha fazla kişiye istihdam kapısı açmak için politikalar üretmektedir. Ancak hiçbir ülkede işsizliğin sıfıra indirilemeyeceği unutulmamalıdır. Bir ülke ekonomisi tam istihdam durumunda olsa dahi yüzde 2 ile yüzde 4 arasında bir işsizlik oranı mevcudiyetini devam ettirecektir. Friksiyonel (Geçici) ve Yapısal İşsizliğin birleşiminden oluşan bu işsizlik türü literatürde Doğal İşsizlik olarak tanımlanmaktadır.

İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak, politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarında bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemin tesis etmek istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır. Bu gaye temelinde 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması (İPA) 81 ilde gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler derlenerek 81 il için ayrı ayrı İşgücü Piyasası Araştırma Raporu oluşturulmuştur. 81 il için hazırlanan bu raporlar birleştirilerek Türkiye geneli için raporu hazırlanmış, hazırlanan Türkiye raporu ile 81 ilin İPA raporları www.iskur.gov.tr internet adresinde yayınlanmıştır.

Bu çalışma Tokat işgücü piyasasının gerek arz, gerekse talep yönü ile mevucut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle işgücü piyasası araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

81 il için hazırlanan raporlar, her ilde ilin valisi başkanlığında toplanan İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu Toplantısında gündeme alınmakta, il genelinde gerçekleştirilebilecek yerel istihdam politikaları için İşgücü Piyasası Araştırma Raporu değerlendirilmektedir. Ayrıca il bazında elde edilen veriler kullanılarak Kurum bünyesinde düzenlenecek kurs ve programların planlaması için de İşgücü Piyasası Araştırma Raporu kullanılmaktadır. Başka bir ifade ile İşgücü Piyasası Araştırma Raporu il düzeyinde politika yapıcılara ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Türkiye Geneli İşgücü Araştırması Raporu ise ulusal düzeyde uygulanacak istihdam politikaları için önemli veriler içermekte olup, politika yapıcılar ve Genel Müdürlüğümüz elde edilen bu verileri istihdam politikaları oluştururken dikkate almaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur. Bu amaçla İŞKUR kanalıyla yılda en az bir defa İşgücü Piyasası Araştırması gerçekleştirilmektedir. Tokat'ta 1 Nisan - 3 Mayıs 2019 tarihleri arasında düzenlenen Tokat ili İşgücü Piyasası Araştırması'nın kısa ve uzun vadeli olmak üzere iki temel amacı vardır:

a) Kısa vadeli amacı; Tokat ilini arz ve talep boyutuyla ele alarak işverenlerin talepleri ile çalışmak isteyen kişiler arasındaki eşleşme problemlerini ortadan kaldırmak amacıyla Tokat ilinde uygulanması gereken istihdam politikalarını belirlemektir.

b) Uzun vadeli amacı; İPA çalışması verileri ile arşiv oluşturmak ve akademik yayınlara ışık tutabilecek kaynak oluşturabilmektir. Oluşturulacak arşiv Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde akademik çalışmalarda kullanılarak Tokat ilinin işgücü piyasası analizi mikro boyutta incelenebilecektir. Böylece Tokat ili işveren ve iş arayan analizi iktisadi olarak da ele alınmış olacaktır.

Bu raporda, 2019 İPA sonuçları analiz edilerek Tokat ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının gayesi işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

1 Nisan - 3 Mayıs 2019 tarihleri arasında gerçekleşen Tokat İşgücü Piyasası Araştırması için işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmış olup, 2019 İPA Raporu iki temel bölümden oluşmaktadır:

a) Birinci bölümde işgücü piyasasının genel görünümüne bakılmış, işgücü piyasası hakkında kapsamlı bir analiz yapabilmek için Tokat Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verileri incelenmiştir. Tokat İŞKUR'a kayıtlı işsiz, açık iş, işe yerleştirme, kurs ve kursiyer sayısı, işsizlik ödeneğinden yararlanan kişilerin verileri bu bölümde analiz edilmiş, İŞKUR'a kayıtlı işgücü göstergeleri ele alınmıştır.

b) İkinci bölümde ise 2019 yılı İPA sonuçları değerlendirilmiştir. Ayrıca bu bölümde İşgücü Piyasası Araştırması'nın amaç ve yöntemi, işyerlerinin mevcut istihdamları, işyerlerinden alınan açık işler, işyerlerinin temininde güçlük çektiği meslekler, gelecek dönem istihdam eğilimleri üzerinde durulmuştur.

İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir.

Bu raporda, 2019 yılı Tokat ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçları analiz edilerek Tokat ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilerine ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kurum'a bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kurum'a bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurum'dan talep edebilmektedirler. Ayrıca haftalık programlar dahilinde iş ve meslek danışmanları tarafından gerçekleştirilen işyeri ziyaretlerinde de işverenlerin açık iş talebi var ise alınmakta, sistem üzerinden yayınlanmaktadır.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

Tokat ilinde 2011 yılında özel sektörden 2 bin 284 kişilik işgücü talebi alınmışken, bu sayı 2018 yılında 11 bin 54 kişiye yükselmiştir.

Şekil1'e göre kamu sektöründen alınan açık iş sayısında düzenli bir artış veya azalış görülmez iken, özel sektörden alınan açık işlerde 2017 yılına kadar bir önceki yıla göre artış olduğu, 2018 yılında ise 2017 yılına göre özel sektörden alınan açık iş sayısının azaldığı görülmektedir. 2018 yılında 2017 yılına göre özel sektörden alınan açık iş sayısı yaklaşık yüzde 25,6 (3 bin 814 açık iş) azalmıştır. 2011-2018 yılları arasında özel sektörden en fazla açık iş 2017 yılında alınmıştır.

4904 Sayılı Türkiye İş Kururumu Kanunu'na göre kamu kurum ve kuruluşları daimi veya geçici kadrolu personel alımlarında Kurum'a bilgi vermek zorundadır. Şekil 1'e göre kamu sektöründen en fazla açık iş 2013 yılında alınmıştır. Şekil 1'e göre son beş yılda kamu kurum ve kuruluşlarından alınan kamu açık iş sayısı 2011, 2012 ve 2013 yıllarına göre önemli ölçüde azaldığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018)

Meslek	Açık İş Sayısı
Makineci (Dikiş)	1.886
Beden İşçisi (Genel)	1.397
Konfeksiyon İşçisi	1.249
Satış Danışmanı / Uzmanı	396
Garson (Servis Elemanı)	274
Dokuma Konfeksiyon Makineci	274
Reyon Görevlisi	271
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	250
Temizlik Görevlisi	183
Büro Memuru (Genel)	169

Kaynak: İŞKUR

Tokat ilinde 2018 yılında kamu sektörü ve özel sektörden toplam 11 bin 147 kişilik açık iş işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Ülke genelinde ise 2018 yılında 2 milyon 394 bin açık iş işgücü piyasasından toplanmıştır.

Tokat ilinde en fazla açık iş olan meslekler sıralamasında ilk sırada bin 886 açık iş ile Makineci (Dikiş) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 16,9'unu oluşturmaktadır. Ülke genelinde de en fazla açık işin Makineci (Dikiş) mesleğinde olduğu araştırma sonucunda karşımıza çıkmaktadır.

Tokat ilinde en fazla açık iş olan meslekler sıralamasında Makineci (Dikiş) mesleğini sırası ile Beden İşçisi (Genel), Konfeksiyon İşçisi ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri takip etmiştir. Tokat ilinde açık iş olan meslekler sıralaması Tablo 1 üzerinden incelendiğinde; ilk on meslek içerisinde hazır giyim sektörüne özgü üç mesleğin (Makineci (Dikiş), Konfeksiyon İşçisi ve Dokuma Konfeksiyon Makineci) olduğu göze çarpmaktadır. Bu üç meslekten alınan toplam açık iş sayısı, ilk on meslek için alınan açık iş sayısının yüzde 53,7'sini; kamu ve özel sektörden alınan toplam açık iş sayısının yüzde 30,6'sını oluşturmaktadır.

İşe Yerleştirmeler

Kurumun yıl içerisinde aldığı açık iş sayısı arttıkça, o yıl işe yerleşen kişi sayısı da genellikle artmaktadır. Nitekim 2018 yılında 2017 yılına göre açık iş sayısı az olduğu için, Kurum aracılığı ile işe yerleşen kişi sayısı da 2018 yılında 2017 yılına göre azalmıştır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılındaki işe yerleştirme sayısı 2 bin 2 olan Tokat ilinde, işe yerleştirilenlerin bin 138'i erkek, geri kalan 864'ü ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir.

2017 yılında ise işe yerleşen kişi sayısında belirgin bir artış yaşanarak 8 bin 676 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. Hem toplamda hem de kadın ve erkek cinsiyetlerinde en fazla işe yerleştirme 2017 yılında gerçekleştirilmiştir. 2018 yılında ise Kurum aracılığı ile işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 43,8'i kadınlardan oluşmuştur. 2018 yılında 3 bin 89 kadın İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Makineci (Dikiş)	618	931	1.549
Konfeksiyon İşçisi	495	653	1.148
Beden İşçisi (Genel)	783	81	864
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	75	178	253
Dokuma Konfeksiyon Makineci	67	107	174
Satış Danışmanı / Uzmanı	82	92	174
Reyon Görevlisi	84	75	159
Giysi Tadilatçısı	77	79	156
Tuğla İmal İşçisi	112	12	124
Garson (Servis Elemanı)	89	30	119

Kaynak: İŞKUR

Mesleklere göre işe yerleştirme sayıları sıralamasında Makineci (Dikiş) mesleği 1.549 kişilik işe yerleştirme ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının yüzde 21,9'unu oluşturmaktadır. Makineci (Dikiş) mesleğini sırası ile Konfeksiyon İşçisi, Beden İşçisi (Genel) ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi meslekleri takip etmektedir.

2018 yılında işe yerleştirilen ilk on meslek içerisinde erkeklerin en fazla işe yerleştirildiği ilk üç meslek Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş) ve Konfeksiyon İşçisi iken; işe yerleştirilen ilk on meslek içerisinde kadınların en çok işe yerleştirildiği ilk üç meslek Makineci(Dikiş), Konfeksiyon İşçisi ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi meslekleridir.

2018 yılında işe yerleştirilen ilk on meslek sıralamasında hazır giyim sektörüne özgü dört meslek yer almakta olup, bu dört meslekte işe yerleştirilen kişi sayısı toplam işe yerleştirmenin yüzde 42,9'unu oluşturmaktadır.

Tablo 2 incelendiğinde ilk on meslek içerisinde hazır giyim sektörüne özgü dört mesleğin (Makineci (Dikiş), Konfeksiyon İşçisi, Dokuma Konfeksiyon Makineci ve Giysi Tadilatçısı) olduğu göze çarpmaktadır. Bu dört meslekte Kurum aracılığı ile işe yerleştirme sayısı, ilk on meslek için işe yerleştirme sayısının yüzde 64,1'ini; toplam işe yerleştirme sayısının yüzde 42,9'unu oluşturmaktadır.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler. İş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabilmektedir.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabilmektedir.

Kurum tanımlarına göre kayıtlı işgücü çalışma çağında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işsiz ise kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geri kalanlar olarak tanımlanmaktadır.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında Tokat ilinde İŞKUR'a kayıtlı 11 bin 140 işsiz bulunmaktadır. 2011 yılı kayıtlı işsiz sayısının 7 bin 367'sini erkek, 3 bin 773'ünü ise kadınlar oluşmaktadır. 2018 yılında ise toplam 25 bin 224 kişi kayıtlı işsiz olarak Kurum kayıtlarında yerini almıştır.

Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısındaki genel artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesi nedeniyle 2015 yılında Kuruma kayıtlı işsiz sayısında azalma gerçekleşmiştir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR, işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken önemli nokta, İŞKUR'a kayıtlı kadınların sayısındaki artıştır. 2011 yılında Tokat'ta 3 bin 773 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2018 yılında büyük ölçüde artarak 12 bin 797'ye yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un kadınlara sunmuş olduğu hizmetlerini hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir rol oynamıştır. Şekil 3'e göre kadın kayıtlı işsiz sayısının, erkek kayıtlı işsiz sayısınının üzerinde olduğu tek yıl 2018 yılıdır.

Tokat ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları sıralamasında ilk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup, bu meslekte Tokat ilinde Kuruma kayıtlı 5 bin

180 işsiz bulunmaktadır. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde kayıtlı kişi sayısı, Tokat ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının yüzde 20,5'ini oluşturmaktadır. Beden İşçisi (Genel) mesleğini sırası ile Temizlik Görevlisi, Büro Memuru (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri takip etmiştir.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırılmaktadır. Aktif işgücü programları kapsamında uygulanan kurs ve programlara katılan kişilere kurs veya programın türüne göre Kurum tarafından günlük cep harçlığı ödenmekte, iş kazası ve meslek hastalıkları sigorta primleri ile genel sağlık sigortası primleri Kurum tarafından yatırılmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	82	1.012	886	1.898
2012	53	675	713	1.388
2013	65	1.219	803	2.022
2014	52	748	666	1.414
2015	71	1.288	780	2.068
2016	57	833	655	1.488
2017	59	1.047	627	1.674
2018	45	814	419	1.233

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır.

2018 yılında 45 grup mesleki eğitim kursu düzenlenmiş olup, 814'ü kadın, 419'u erkek olmak üzere toplam 1.233 kişi mesleki eğitim kurslarına katılım sağlamıştır.

Tokat ilinde İŞKUR aracılığı ile düzenlenen mesleki eğitim kurs sayısı yıllar itibariyle artış ve azalışların görüldüğü bir seyir izlemektedir.

Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. Bu bağlamda kursa katılan bireyler cinsiyet bazında incelendiğinde kadın katılımcı sayısının, erkek katılımcı sayısına kıyasla genel olarak fazla olduğu görülmektedir. Tablo 3'e göre 2011-2018 yılları arasında, 2012 yılı hariç diğer yılların tamamında mesleki eğitim kursuna katılan kadın kursiyer sayısı, erkek kursiyer sayısından fazladır. 2018 yılında katılımcıların yüzde 66'sını kadın kursiyerler oluşturmaktadır.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Tıbbi Ve Aromatik Bitkiler Yetiştiricisi	Arıcı	Tıbbi Ve Aromatik Bitkiler Yetiştiricisi
Kesimci (Ayakkabı)	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Kesimci (Ayakkabı)
Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Takı İmalatçısı
Arıcı	Mermer İşlemeci	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)
Takı İmalatçısı	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Büyükbaş Hayvan)	Aşçı Yardımcısı
Aşçı Yardımcısı	Aşçı Yardımcısı	Saraciye Montajcısı
Çorap Örme Makinesi Operatörü	Çorap Örme Makinesi Operatörü	Hereke / İpek Halı Dokumacısı
Süt Sığırı Yetiştiricisi	Pastacı Yardımcısı	Süt Sığırı Yetiştiricisi

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında en fazla katılımcının olduğu ilk beş mesleki eğitim kursu, Dokuma Konfeksiyon Makineci, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Yetiştiriciliği, Kesimci (Ayakkabı) ve Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan) mesleklerinde düzenlenmiştir. Kadın katılımcının en fazla olduğu ilk beş kurs Dokuma Konfeksiyon Makineci, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Yetiştiriciliği, Kesimci (Ayakkabı) ve Takı İmalatçısı mesleklerinde düzenlenmiş iken; erkek katılımcının en fazla olduğu ilk beş kurs ise Dokuma Konfeksiyon Makineci, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Arıcı, Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan) ve Kaynakçı (Oksijen-Elektrik) mesleklerinde düzenlenmiştir.

2018 yılında ilimizde Kurumumuz aracılığı ile düzenlenen mesleki eğitim kurslarının cinsiyet ve meslek dağılımlarına göre sıralaması incelendiğinde, Dokuma Konfeksiyon Makineci ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi mesleklerinin hem toplam katılımcı sayısı sıralamasında, hem kadın katılımcı sayısı sıralamasında, hem de erkek katılımcı sayısı sıralamasında ilk iki sırada yer aldığı görülmektedir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	31	88	65	153
2012	87	283	237	520
2013	98	358	277	635
2014	106	694	321	1.015
2015	206	441	387	828
2016	502	827	953	1.780
2017	468	1.672	1.381	3.053
2018	350	1.852	1.627	3.479

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2011 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı genel itibariyle artış göstermektedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. Yıllar itibariyle işbaşı eğitim programlarından faydalanan kişi sayısı genel olarak artış sergilemektedir. Bu durum İŞKUR'un işbaşı eğitim programı ile daha çok kişiye beceri ve tecrübe kazandırdığını ve işgücü piyasasınında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2018 yılında 350 grup işbaşı eğitim programı düzenlenmiş olup toplam 3 bin 479 kişi programlara katılmıştır. Katılımcıların yüzde 53,2'sini kadınlar, yüzde 46,8'ini ise erkekler oluşmaktadır. Tablo 5'e göre 2011-2018 yılları arasında 2016 yılı hariç diğer yılların tamamında kadın katılımcı sayısı, erkek katılımcı sayısından fazladır.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Tekstil Terbiye İşçisi	Tekstil Terbiye İşçisi	Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)
Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil)	Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil)	Hasta Ve Yaşlı Refakatçisi
Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	Depo Görevlisi (Gıda)	Reyon Görevlisi
Satış Elemanı (Perakende)	Garson (Servis Elemanı)	Satış Elemanı (Perakende)
Hasta Ve Yaşlı Refakatçisi	Satış Elemanı (Perakende)	Tekstil Terbiye İşçisi
Reyon Görevlisi	Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	Formacı (Çorap)
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Perakende Satış Elemanı (Gıda)
Garson (Servis Elemanı)	Hasta ve Yaşlı Refakatçisi	Büro Memuru (Genel)

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında Tokat ilinde yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları Konfeksiyon İşçisi, Makineci (Dikiş) ve Tekstil Terbiye İşçisi mesleklerinde düzenlenmiştir. İlk üç meslek içerisinde yer alan Konfeksiyon İşçisi ve Makineci (Dikiş) meslekleri hem toplamda, hem erkek katılımcılarda, hem de kadın katılımcılarda ilk iki sırada yer almıştır. Tablo 6 genel olarak incelendiğinde, 2018 yılında Tokat ilinde işbaşı eğitim programı düzenlenen mesleklerde hazır giyim sektörüne özgü mesleklerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. İlk on meslek içerisinde ilk beş meslek (Konfeksiyon İşçisi, Makineci, Tesktil Terbiye İşçisi, Yıkama Makinesi İşçisi- Tekstil ve Model Makineci) hazır giyim sektörüne özgü mesleklerdir.

Tablo 6'ya göre Büro memuru (Genel), Formacı (Çorap) ve Reyon Görevlisi meslekleri kadın katılımcılarda ilk on meslek içerisinde yer alır iken, erkek katılımcılar içerisinde bu meslekeler ilk on meslek içerisine girememiştir. Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil), Depo Görevlisi (Gıda), Garson (Servis Elemanı) ve Dokuma Konfeksiyon Makineci meslekleri ise erkek katılımcılarda ilk on meslek içerisinde yer alır iken, kadın katılımcılar içerisinde bu meslekler ilk on meslek içerisine girememiştir.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	8	72	100	172
2012	5	100	73	173
2013	9	157	121	278
2014	9	145	108	253
2015	9	141	124	265
2016	6	81	110	191
2017	22	312	278	590
2018	19	172	259	431

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir.

Tokat ilinde 2018 yılında 19 grup girişimcilik eğitim programı düzenlenmiş olup, 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı, 2017 yılına göre yaklaşık yüzde 13,6 azalmıştır. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programlarına 172'si kadın, 259'u erkek olmak üzere toplam 431 kişi katılmıştır. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programlarına katılan katılımcı sayısı 2017 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısına göre yüzde 26,9 oranında azalmıştır.

2018 yılında girişimcilik eğitim programlarına katılan kadın ve erkek kursiyer sayıları 2017 yılına göre azalış göstermiştir. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programlarına katılan kursiyer sayısında, 2017 yılına göre kadınlarda yaklaşık yüzde 44,8; erkeklerde ise yaklaşık yüzde 6,8 oranında azalma gözlemlenmiştir.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)

Kaynak: İŞKUR

Tokat ilinde 2018 yılında yüzde 23,3'ü kadın olmak üzere toplam 3 bin 251 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Tokat ili için 2018 yılında Kurum tarafından ödenen toplam işsizlik ödeneği miktarı yaklaşık 14 milyon 542 bin TL'dir.

İşsizlik ödeneği hak eden kişi sayısı 2012-2018 yılları arasında genel olarak artış eğilimi göstermekle birlikte, 2017 yılında toplam hak eden sayısında azalış olduğu görülmektedir. 2017 yılında işsizlik ödeneği hak eden toplam kişi sayısında 2016 yılına göre yüzde 14 azalış gerçekleşmiştir. İşsizlik ödeneğini hak eden kişi sayısı, 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 29,5 oranında artmıştır.

Şekil 4'e göre 2012-2018 yılları arasında işsizlik ödeneğini hak eden erkek sayısı, işsizlik ödeneği hak eden kadın sayısından her yıl fazladır. Yine aynı yıllar arasında işsizlik ödeneği hak eden kadın ve erkek sayısının en fazla olduğu yıl 2018 yılıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup,

sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye genelinde 83 bin 887 işletme ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 18 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işletmelerde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM

Bu bölümde Tokat ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işletmeler ile çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşletmelerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işletmelerin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları, işletmelerde İK sorumlusu olup olmadığı, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı ile part-time çalışanın bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere bu bölümde yer verilecektir. Çalışma kapsamında Tokat ilinde 384 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmelerde 22 bin 837 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Tokat ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için veri derlenmiştir. Tablo 8'de Tokat ilinde araştırma kapsamında olan işletmelerin sektörel dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşletme Sayısı
İmalat	105
İnşaat	92
Toptan ve Perakende Ticaret	73
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	25
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	17
Eğitim	15
Ulaştırma ve Depolama	12
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	10
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	6
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	3
Diğer Hizmet Faaliyetleri	3
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	2
Gayrimenkul Faaliyetleri	1
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1
Genel Toplam	**384**

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde “İmalat” sektörünün önemi, 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması’nda da ortaya çıkmıştır. Tokat ilindeki çalışma kapsamına giren işletmelerin yüzde 27’5’i “İmalat” sektöründe yer almaktadır. Türkiye genelinde ise “İmalat” sektöründe bulunan işletmelerin ağırlığı yüzde 30,9 seviyesindedir. “İmalat” sektörü hem Tokat ilinde hem de Türkiye genelinde araştırma kapsamına giren işletmelerin sektörel sıralamasında ilk sırada yer almaktadır. Ancak Tokat ilinde “İmalat” sektöründe bulunan işletmelerin toplam içerisindeki ağırlığı, Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tokat ile Türkiye genelinde araştırma kapsamına giren işletmelerin sektörel dağılım sıralamasında ilk üç sektör aynı olmakla beraber sıralamaları farklılık göstermektedir. Tokat ilinde “İmalat” sektörünü sırası ile “İnşaat” ile “Toptan ve Perakende Ticaret” sektörleri takip etmiştir. Tokat ilinde bu üç sektörde yer alan işletme sayısı, araştırma kapsamına giren işletme sayısının yüzde 70,4’üne denk gelmektedir. Türkiye genelinde ise “İmalat” sektörünü sırası ile “Toptan ve Perakende” ve “İnşaat” sektörleri takip etmiştir. Ülke genelinde bu üç sektörde yer alan işletme sayısı, toplam işletme sayısının yüzde 63,6 sını oluşturmaktadır.

Tokat ilinde araştırma kapsamına giren işletmelerin sektörel dağılımında “Finans ve Sigorta Faaliyetleri” ile “Gayrimenkul Faaliyetleri” sektörleri en az işletme sayısı ile son sıralarda yer almıştır. Ancak Tablo 8 incelenirken Tokat ili düzeyinde yalnızca 20 ve daha fazla istihdamı olan işletmelerin araştırma kapsamına dahil olduğu ve bu iki sektörde 20 ve üzeri çalışanı olan işletme sayısının çok az olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Tokat ilinde “Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri” ile “Bilgi ve İletişim” sektörlerinde 20 ve üzeri çalışanı olan işletme olmadığı için bu iki sektörde veri derlenememiş, Tablo 8’e bu iki sektör yazılmamış, araştırma raporunun bu bölümünde bu iki sektör ile ilgili yoruma yer verilmemiştir.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı

Kaynak: İPA 2019

4857 sayılı İş Kanunu'na göre part-time çalışma ya da kısmi süreli çalışma; "İşçinin normal haftalık çalışma süresinin, tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan emsal işçiye göre önemli ölçüde daha az belirlenmesi durumunda sözleşme kısmî süreli iş sözleşmesidir" olarak tanımlanmıştır. Başka bir ifade ile işyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın 2/3 oranına kadar yapılan çalışmalar kısmi süreli çalışmadır.

Tokat ili genelinde araştırma kapsamında olan işletmelerin yaklaşık yüzde 13,9'unda part-time çalışan bulunmaktadır. Türkiye genelinde ise part-time çalışması olan işletmelerin oranı yaklaşık yüzde 17,6'dır.

Tokat ilinde "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler" sektöründe yer alan işletmelerin yüzde 41,2'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler" sektörünü sırası ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Sektörü", "Kültür, Sanat, Eğlence ve Spor Sektörü" ve "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektörü takip etmiştir. "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektörünü ayrı tutacak olur ise, ilk üç sırada yer alan sektörlerdeki işletmelerde daha fazla part-time çalışan olmasının sebepleri arasında üniversite öğrencilerinin kafeterya, giyim mağazası, market, restaurant gibi işletmelerde part-time çalışmasının olabileceği değerlendirilmektedir.

“Madencilik ve Taş Ocakçılığı” sektörü Tokat ilinde il ortalamasının üzerinde yer alırken, ülke geneli part-time çalışanı olan işletmelerin sektörel dağımı sıralamasında ülke ortalamasının altında kalarak son sıralarda yer almıştır.

Türkiye genelinde ise işletmelerin yüzde 17,6’sında part-time çalışan yer almakta olup “İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri”, “Kültür, Sanat, Eğlence ve Spor” ile “Eğitim” sektörleri part-time çalışanı olan işletmelerin sektörel dağılımında sırası ile ilk üçte yer almıştır.

Tokat ilinde “Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler”, “İmalat” ve “İnşaat” sektörlerinde part-time personel çalışanı olan işletme oranları, Tokat ili part time personel çalıştıran işletme ortalamasının altında kalmıştır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından daha fazla talep edilmektedir. Şekil 6’da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranlarına yer verilmiştir.

Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların yüzde 29,1’ini kadınlar oluşturmakta iken, Tokat ilinde işletmelerde çalışanların yüzde 32,8’ini kadınlar oluşturmaktadır. Başka bir ifade ile Tokat ilinde işletmelerde çalışan kadın çalışan oranı, Türkiye genelinde işletmelerde çalışan kadın çalışan oranından fazladır.

Tokat ilinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 32,5 iken, part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 34,2 seviyesindedir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde ise part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 25,6 iken, part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 37,3 olarak tespit edilmiştir. Hem ülke genelinde hem de Tokat ilinde part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranının, part time çalışanı olmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranından fazladır.

Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde işletmelerin yüzde 32,8'inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işletmeler için Türkiye genelinde yaklaşık yüzde 33,2 seviyesindedir. Başka bir ifade ile hem Tokat ilinde hem de Türkiye genelinde her 10 işletmenin üçünde vardiyalı çalışma yapılmaktadır.

Tokat ilinde oransal olarak en fazla vardiyalı çalışma yapan işletmeler "Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri", "Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı" ile "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektörlerinde yer almaktadır. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işletmelerin yarıdan fazlasında vardiyalı çalışma söz konusudur.

“İnşaat” sektörü ise yüzde 5,6 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. “İnşaat” sektörü ülke genelinde de son sıralarda yer almaktadır. Bu sonucun ortaya çıkmasında “İnşaat” sektöründe çalışma saatlerinin genellikle gün ışığı süresi ile sınırlı olmasının etkili olduğu değerlendirilmektedir. Türkiye genelinde “Eğitim” sektörü yüzde 7,7 ile vardiyalı çalışma yapan işletmelerin sektörel sıralamasında son sırada yer almıştır. Tokat ilinde ise “Eğitim” sektöründe vardiyalı çalışma yapan işletme bulunmamaktadır.

Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

Kaynak: İPA 2019

Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Vadiyalı çalışmanın kapsamı, kimlerin hangi sektörlerde vardiyalı çalışma yapamayacağı İş Kanunu’nda açıkça belirtilmiştir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde, erkek işgücünün daha yüksek oranda yer alması beklenen bir durumdur.

Şekil 8’de söz konusu eğilime benzer yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Tokat ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha yüksektir. Tokat ilinde vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların yüzde 28,3’ü kadın, yüzde 71,7’si erkeklerden oluşmaktadır. Tokat ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerde ise çalışanlar içerisinde kadın oranı yüzde 35,8’e yükselmektedir. Türkiye genelinde ise vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların yüzde 28,5’i kadın, yüzde 71,5’i erkeklerden oluşmaktadır. Hem Tokat ilinde hem de Türkiye

genelinde vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek çalışan oranı, vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerdeki erkek çalışan oranından daha fazladır.

Vardiyalı çalışma yapılmayan ve yapılan işletmelerdeki kadın çalışan oranında Türkiye genelinde yüzde 1,7, Tokat ilinde yüzde 7,5 puanlık bir fark söz konusudur.

Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilindeki işletmelerin yüzde 9,1'inde ihracat yapılmakta olup, il genelinde dört farklı sektörde ihracat yapıldığı taspit edilmiştir.

Şekil 9'a göre "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 33,3'ü ihracat yapmakta olup ikinci sırada "İmalat" sektörü bulunmaktadır. İşletme sayısı bakımından "İmalat" sektörünün payı yüzde 27,5 ile ilk sırada yer alırken, ihracat yapan işletme oranında "İmalat" sektörü ikinci sırada yer almıştır. Bunun nedeni "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektöründe araştırma kapsamına giren işletme sayısının, "İmalat" sektörüne nazaran çok az olmasıdır. Nitekim araştırma kapsamında "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" seköründe 6 işletme, "İmalat" sektöründe 105 işletme ziyaret edilmiştir.

Türkiye genelinde ise 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 25,4'ü ihracat yapmakta olup, yüzde 57,1 ile "İmalat", yüzde 33,3 ile "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektörleri ihracat yapan sektörler sıralamasında ilk iki sırada yer almıştır. Başka bir ifade ile Tokat ili ve ülke genelinde sektörlere göre ihracat yapan sektörler sıralamasında ilk iki sektör aynı olup sadece

sıralamaları farklıdır. Bu sektördeki işletmelerin ihracat yapma oranının diğer sektörlere nazaran yüksek olması, ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işletmelerde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenebilir.

Tokat ilinde "Ulaştırma ve Depolama" ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörlerinde de ihracat yapılmakta olup bu iki sektörde ihracat yapan işletme oranları Tokat geneli ihracat yapılan işletme oranının altında yer almaktadır.

TÜİK verilerine göre Tokat ilinde 2018 yılı ihracat rakamı 93.174.272 TL'dir. Tokat ilinin ülke geneli toplam ihracat içerisindeki payı yüzde 0,01'dir. Ülke ihracat sıralamasında ise Tokat ili 70'inci sırada yer almaktadır. Tokat ilinde kamu ve özel sektör temsilcileri ortak çalışmalar gerçekleştirmekte, ilimizde ihracat yapan firma sayısının artırılması için çeşitli platformlarda Tokat ili tanıtımları yapılmaktadır.

Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri

E-Ticaret Yapmama Nedeni	Oran
Üretilen Ürün/Hizmetlerin E-Ticarete Uygun Olamaması	89,9%
Elektronik Ticareti Teşvik Eden Mekanizmaların Var Olamaması	5,8%
E-Ticaret Konusunda Bilgisi Olan Personel Eksikliği	5,2%
Finansman Yetersizliği	3,7%
E-Ticaretin Güvensiz Bir Mecra Olması	0,3%

Kaynak: İPA 2019

E ticaret ürün veya hizmetlerin reklam, satış, dağıtım veya ödeme işlemlerinin web ortamında veya mobil olarak yapılması olarak tanımlanmaktadır. 2019 İPA çalışması kapsamında ziyaret edilen işletmelere e-ticaret yapıp yapmama durumları sorulmuştur. Tokat ilinde işletmelerin yüzde 13,1'i e-ticaret yapmaktadır. E-ticaret yapmayan işletmelere ise neden e-ticaret yapmadıkları sorusu sorulmuştur. Neden e-ticaret yapmıyorsunuz sorusunun cevapları derlenerek Tablo 9 oluşturulmuştur.

Tokat ilinde e-ticaret yapmayan işletmelerin büyük bir çoğunluğu, e-ticaret yapmama nedeni olarak "Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması" sebebini göstermiştir. İkinci sırada ise "Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olmaması" nedeni gelmiştir. Ülke

genelinde ise e-ticaret yapan işletme oranı yüzde 13,4 iken e-ticaret yapmama nedeninde Tokat ilinde olduğu gibi ilk sırada "Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması" nedeni gelmektedir. İlgili bakanlıkların ve kamu-özel bankalarının e-ticaret teşvikleri ile ülke genelinde e-ticaret yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır.

Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde 18 sektör içerisinden sadece 8 sektörde bulunan işletmeler Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 10,1 olarak tespit edilmiştir. "Madencilik ve Taş Ocakçılığı", "İmalat" ve "Elektrik, Gaz, Buhar, İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı" sektörlerinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranları, Tokat ili ortalamasının üzerinde yer almıştır.

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 17,1'i Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Ülke genelinde yüzde 41,7 ile "Bilgi ve İletişim" ve yüzde 34,3 ile "İmalat" sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işletme oranında ön plana çıkmaktadır. Tokat ilinde "Bilgi ve İletişim" sektörüne ait 20 ve üzeri çalışanı olan işletme olmaması nedeniyle, Tokat ili için "Bilgi ve İletişim" sektörü ile ilgili veri derlenememiştir.

Tokat ilinde en fazla işletme sayısı "İmalat" sektöründe olmasına rağmen, Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı sıralamasında "İmalat" sektörü yüzde 22,3 ile ikinci sırada yer almıştır. Tokat ilinde faaliyet gösteren "İmalat" sektörüne ait işletmeler ile Tokat Gaziosmanpaşa

Üniversitesi, Tokat Teknopark, Tokat Teknoloji Transfer Ofisi ve ilgili kurum-kuruluşların işbirliği artar ise; ilimizde Ar-Ge çalışması yapan işletme sayısının artacağı beklenmektedir.

Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 28,5'i gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yaklaşık yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir. Başka bir ifade ile Tokat ilinde gelecek yıl yatırım yapmayı planlayan işletme oranı, ülke genelinde yatırım yapmayı planlayan işletme oranının üzerinde yer almıştır.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

Kaynak: İPA 2019

Şekil 12'de planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir. Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işletmeler yatırım türlerine göre incelendiğinde; Tokat ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 73,8'inin ilave yatırım, yüzde 28,9'unun teknolojik yatırım, 11,2'sinin stratejik yatırım yapmayı planladığı anlaşılmaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 68,9'u ilave yatırım, yüzde 28,3'ü teknolojik yatırım, yüzde 25,2'si stratejik yatırım yapmayı planlamaktadır. Tokat ili ile ülke genelinde işletmelerin yatırım planları benzerlik göstermektedir.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 13'de İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 53,3 seviyesindedir. Tokat ilinde bulunan 20+ istihdamlı işletmelerin ise yüzde 66,4'ü son bir yıl içerisinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Başka bir ifade ile Türkiye genelinde her 10 işletmeden 5'i son bir yıl içerisinde İŞKUR'un en az bir hizmetinden faydalanmış iken, Tokat ilinde her 10 işletmeden 7'si son bir yıl içerisinde İŞKUR'un en az bir hizmetinden faydalanmıştır.

Tokat ilinde en çok işletme sayısına sahip sektör olan “İmalat” sektöründe ise son bir yıl içerisinde İŞKUR hizmetlerinin en az birisinden faydalanan işletme oranı yüzde 84,5 ile il ortalamasının üzerindedir.

Tokat ilinde “Diğer Hizmet Faaliyetleri” ile “Finans ve Sigorta Faaliyetleri” sektörlerindeki işletmelerin tamamı son bir yıl içerisinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Bu sonucu yorumlarken araştırma kapsamına 20 ve üzeri çalışanı olan işletmelerin tam sayım yöntemi ile dahil edilmesi nedeniyle bu iki sektörde ziyaret edilen işletme sayısın sınırlı olması göz önünde bulundurulmalıdır. Nitekim 2019 İPA kapsamında Tokat ilinde “Diğer Hizmet Faaliyetleri” sektöründe 3, “Finans ve Sigortacılık” sektöründe 1 işyeri araştırmaya dahil edilmiştir.

“Ulaştırma ve Depolama”, “Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme”, “Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler”, “İnşaat”, Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor”, “Elektrik, Gaz Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı” ile “İdari ve Destek Hizmetleri” sektörlerinde son bir yıl içerisinde İŞKUR hizmetlerinin en az birisinden faydalanmış işletme oranı ise il ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Teşvik
İmalat	3,5%	71,3%	90,8%	40,2%	2,3%	16,1%	63,2%
Toptan ve Perakende Ticaret	0,0%	60,3%	79,3%	29,3%	1,7%	0,0%	55,2%
İnşaat	0,0%	37,5%	53,1%	9,4%	0,0%	0,0%	40,6%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,0%	50,0%	88,9%	33,3%	0,0%	0,0%	61,1%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	64,3%	71,4%	42,9%	0,0%	0,0%	78,6%
Eğitim	0,0%	84,6%	84,6%	23,1%	0,0%	0,0%	53,8%
Ulaştırma ve Depolama	0,0%	57,1%	85,7%	14,3%	0,0%	0,0%	42,9%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,0%	80,0%	100,0%	20,0%	0,0%	0,0%	60,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	75,0%	25,0%	25,0%	25,0%	0,0%	25,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,0%	66,7%	100,0%	66,7%	0,0%	33,3%	66,7%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,0%	33,6%	100,0%	33,6%	0,0%	0,0%	33,6%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**1,2%**	**62,3%**	**80,3%**	**31,3%**	**1,6%**	**6,0%**	**56,2%**

Kaynak: İPA 2019

Sektör bazında işletmelerin son bir yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden yararlandığı sorusunun cevabı Tablo 10 üzerinde gösterilmiştir.

İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işletmelerin yüzde 80,3'ü İŞKUR'un "Eleman Talebi" hizmetinden faydalanmıştır. Tokat ilinde İşletmelerin 62,3'ü İŞKUR'un "Danışmanlık ve Yönlendirme" hizmetinden, yüzde 31.3'ü ise İŞKUR'un "İşbaşı Eğitim Programı" hizmetinden faydalandıklarını belirtmişlerdir. Sektörel bazda İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları genel olarak incelendiğinde Kurumumuzun "Çalışanlara Yönelik Eğitim" hizmetinden faydalanma oranının yüzde 1,2 ile son sırada yer aldığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında Tokat ilinde en fazla işletme sayısına sahip sektör olan "İmalat" sektöründe işletmelerin yüzde 90,8'inin İŞKUR'dan eleman talebinde bulunduğu, yüzde 71,3'ünün İŞKUR'un danışmanlık ve yönlendirme hizmetinden faydalandığı ve yüzde 40,2'sinin ise işbaşı eğitim programından yararlandığı tespit edilmiştir.

Son bir yıl içerisinde İŞKUR'un "Çalışanlara Yönelik Eğitim" hizmetinden sadece "İmalat" sektöründe faaliyet gösteren işletmeler faydalanmıştır. "İmalat" sektöründeki işletmelerin yüzde 3,5'i İŞKUR'un "Çalışanlara Yönelik Eğitim" hizmetinden yararlanmıştır.

İŞKUR'un "Danışmanlık ve Yönlendirme" hizmetinden son bir içerisinde faydalanmayan tek sektör "Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı" sektörüdür.

Kurum tanımlarına gören kısa çalışma ödeneği (KÇÖ); genel ekonomik, sektörel, bölgesel kriz veya zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak en az üçte bir oranında azaltılması veya süreklilik koşulu aranmaksızın işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen en az dört hafta süreyle durdurulması hallerinde, işyerinde üç ayı aşmamak üzere (Cumhurbaşkanlığı kararı ile 6 aya kadar uzatılabilir.) sigortalılara çalışamadıkları dönem için gelir desteği sağlayan bir uygulamadır. İŞKUR'un kısa çalışma ödeneği hizmetinden son bir içerisinde sadece "İmalat", "Toptan ve Perakende Ticaret" ile "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektörlerinde faaliyet gösteren işletmeler faydalanmıştır.

Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstediğiniz Alanlar

Desteklenmesi İstenilen Alanlar	İşletme Oranı
Yeni Alım Yapılacak Çalışanlar İçin Sigorta ve Prim Desteği	74,1%
Yeni Alım Yapılacak Çalışanlar İçin Ücret Desteği	59,7%
İşe Uygun Eleman Temini	39,5%
İşbaşı Eğitim Programı	30,4%
Çalışanların Niteliklerinin Artırılması İçin Mesleki Eğitim Desteği Sunulması	11,2%
İşyerime Özel Sektörel Danışmanlık Vermesi	6,4%

Kaynak: İPA 2019

2019 İPA çerçevesinde ziyaret edilen işletmelere "İŞKUR'un Sizi En Çok Hangi Alanlarda Desteklemesini İstersiniz?" sorusu sorulmuş, seçeneklerden en fazla üç tanesini tercih etmesi istenilmiş, verilen cevaplar derlenerek Tablo 11 oluşturulmuştur.

Tablo 11'e göre Tokat ilinde işletmelerin yüzde 74,1'i İŞKUR'un işletmesini "Yeni Alım Yapılacak Çalışanlar İçin Sigorta ve Prim Desteği" ile desteklemesini istemişlerdir. "Yeni Alım Yapılacak Çalışanlar İçin Sigorta ve Prim Desteği" seçeneğini yüzde 59,7 ile "Yeni Alım Yapılacak Çalışanlar İçin Ücret Desteği" ve yüzde 39,5'i "İşe Uygun Eleman Temini" seçenekleri takip etmiştir. Tokat ilinde "İşyerime Özel Sektörel Danışmanlık Vermesi" cevabı ise yüzde 6,4 ile son sırada yer almıştır.

Türkiye genelinde ise işletmelerin İŞKUR'un işletmelerini desteklemesini istediği alanlar sıralaması oransal olarak farklılık göstermekle birlikte Tokat ili ile aynıdır.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

Kaynak: İPA 2019

Son bir yıl içerisinde İŞKUR'un herhangi bir hizmetinden faydalanmadığını beyan eden işletmelere İŞKUR hizmetlerinden neden faydalanmadıkları sorulmuştur. Tokat ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada yüzde 63,5 ile "İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum", yüzde 36,5 ile "İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması" ve yüzde 4,8 ile "İŞKUR hizmetlerinden haberdar olunmaması" gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde Tokat ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 52,9 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe olarak gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedeni sıralamasında ikinci sırada ise yüzde 19,6 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar olmama nedeni yer almıştır.

"İnternet sitesi kullanışlı değil" ile "İŞKUR hizmet biriminin uzak olması" cevapları İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde Tokat ilinde son sıralarda yer almıştır. Türkiye genelinde ise "Daha önce aldığım hizmetlerden memnun olmadım" oranı yüzde 2,2 ile son sıradadır. Tokat ilinde son bir yıl içerisinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedeni olarak gösterilen "İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim" cevabı, Türkiye geneli oranının altında yer almıştır.

Mevcut İstihdam

Tokat ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir. Tokat ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 22 bin 837 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise Tokat ilinde araştırma kapsamında yer alan işletmelerde 15 bin 356 erkek çalışan, 7 bin 481 kadın çalışan mevcuttur.

Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	4.900	6.353	11.253
Toptan ve Perakende Ticaret	902	2.323	3.225
İnşaat	122	2.650	2.772
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	236	1.021	1.256
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	510	352	863
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	249	605	854
Ulaştırma ve Depolama	78	668	746
Eğitim	372	279	651
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	6	434	441
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	11	300	312
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	48	133	181
Diğer Hizmet Faaliyetleri	11	97	108
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	15	45	60
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	5	49	54
Gayrimenkul Faaliyetleri	0	38	38
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	15	8	24
Genel Toplam	**7.481**	**15.356**	**22.837**

Kaynak: İPA 2019

Tablo 12 üzerinden sektörlere göre çalışan sayıları dağılımına bakıldığında Tokat ilinde çalışanların önemli bir kısmının "İmalat" ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörlerinde istihdam edildiği anlaşılmaktadır. Toplam çalışanların yaklaşık yüzde 63,4'ü bu iki sektörde yer çalışmaktadır. Kadın ve erkek istihdamının en fazla olduğu sektör ise "İmalat" sektörüdür. İl genelindeki kadın çalışanların yüzde 65,5'i, erkek çalışanların ise yüzde 41,4'ü "İmalat" sektöründe istihdam edilmektedir.

Tokat ilinde kadın çalışan oranının erkek çalışan oranına göre en yüksek olduğu sektör "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektörüdür. "Finans ve Sigortacılık Faaliyetleri" sektöründe çalışanların yüzde 62,5'ini kadınlar oluşturmaktadır. 2019 İPA çalışması kapsamında ziyaret edilen sektörler içerisinde "Gayrimenkul Faaliyetleri" sektöründe çalışanların tamamının erkeklerden oluştuğu tespit edilmiştir. "Gayrimenkul Faaliyetleri" sektörü haricindeki tüm sektörlerde kadınlar çalışmaktadır. Türkiye genelinde "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri", "Eğitim" ve "Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri" sektörlerinde kadın çalışan oranının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde kadınların çalışmadığı sektör bulunmamaktadır.

Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	2.609	4.456	7.065
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.551	3.064	4.615
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	835	2.493	3.328
Hizmet ve Satış Elemanları	1.005	2.073	3.078
Profesyonel Meslek Mensupları	682	973	1.655
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	549	875	1.424
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	176	954	1.130
Yöneticiler	73	426	499
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0	43	43
Genel Toplam	**7.481**	**15.356**	**22.837**

Kaynak: İPA 2019

Meslek grubu bazında çalışan sayıları Tablo 13 üzerinden incelendiğinde en fazla çalışanı olan meslek grubunun "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubu olduğu görülmektedir. "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda çalışanlar toplam çalışanların yüzde 30,9'udur. İl genelindeki kadın çalışanların yüzde 34,9'u, erkek çalışanları ise yüzde 29'u "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda istihdam edilmektedir. Tokat ilinde mevcut çalışanların meslek gruplarına göre sıralamasında ikinci sırada ise "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubu yer almaktadır ve toplam çalışanların yüzde 20,2'si "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubunda çalışmaktadır. Üçüncü sırada ise 3 bin 328 çalışan sayısı ile "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" meslek grubu yer almıştır.

Tokat ilinde “Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar” meslek grubu en fazla kadın ve en fazla erkek çalışan sayısına sahip meslek grubudur. “Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları” meslek grubunda ise Tokat ilinde hiç kadın çalışan bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde en fazla çalışanı olan meslek grupları ise sırası ile “Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar”, “Hizmet ve Satış Elemanları” ve “Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar” meslek gruplarıdır. Türkiye genelinde 20 ve üzeri çalışanı olan işletmeler dahilinde bu üç meslek grubunda toplam çalışan sayısı, ülke geneli toplam çalışan sayısının yaklaşık yüzde 50,3’üne denk gelmektedir. Ülke genelinde kadınların veya erkeklerin hiç istihdam edilmediği meslek grubu yoktur.

Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi	Ütücü
Temizlik Görevlisi	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Beden İşçisi (Tasıma, Yükleme-Boşaltma)
Ütücü	Kalite Kontrolcü	Temizlik Görevlisi
Reyon Görevlisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Konfeksiyon İşçisi
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Kasiyer	Beden İşçisi (İnşaat)
Beden İşçisi (Tasıma, Yükleme-Boşaltma)	İplik Temizleme İşçisi	Beden İşçisi (Genel)
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Reyon Görevlisi	Reyon Görevlisi
Kalite Kontrolcü	Temizlik Görevlisi	Seker İmal İşçisi
Garson (Servis Elemanı)	Kalite Kontrolcü-Tekstil	Garson (Servis Elemanı)

Kaynak: İPA 2019

Tablo 14’te Tokat ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışanı olan meslekler görülmektedir. Tokat ilinde toplam çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek sırasıyla Makineci (Dikiş), Konfeksiyon İşçisi ve Temizlik Görevlisi meslekleridir. Türkiye genelinde ise Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Güvenlik Görevlisi meslekleri, en çok çalışanı olan meslekler sıralamasında ilk üç sırada yer almışlardır.

Tokat ilinde kadın çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek Makineci (Dikiş), Konfeksiyon İşçisi ve Ortacı/Ayakçı (Tekstil); erkek çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek ise Makineci (Dikiş), Ütücü ve Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme- Boşaltma) meslekleridir. Makineci

(Dikiş), Konfeksiyon İşçsi, Temizlik Görevlisi ve Reyon Görevlisi meslekleri Tokat ilinde hem kadınlarda hem de erkeklerde en fazla çalışanı olan ilk on meslek içerisinde yer almaktadır.

Ülke genelinde ise kadın çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç mesleğin Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı/Uzmanı ve Makineci (Dikiş); erkek çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç mesleğin ise Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görevlisi meslekleri olduğu tespit edilmiştir. Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı/Uzmanı, Makineci (Dikiş) ve Büro Memuru (Genel) meslekleri ülke genelinde hem kadınlarda hem de erkeklerde en fazla çalışanı olan ilk on meslek içerisinde yerini almıştır.

Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 15'te görüldüğü üzere Tokat ilinde araştırma kapsamında yer alan işletmelerin yalnızca yüzde 30,7'sinde insan kaynaklarından sorumlu personel bulunmaktadır. Tokat ilinde 2019 İPA kapsamında en fazla işletmeye sahip ilk üç sektör insan kaynakları istihdamı konusunda incelendiğinde; "İmalat" sektöründeki işletmelerin yüzde 48,5'inde, "Toptan ve Perakende Ticaret" sektöründeki işletmelerin yüzde 26,8'inde ve "İnşaat" sektöründeki işletmelerin yüzde 16,7'sinde insan kaynakları personeli istihdam edildiği tespit edilmiştir.

Ülke genelinde ise "İmalat" sektöründeki işletmelerin yüzde 54'ü, "Toptan ve Perakende Ticaret" sektöründeki işletmelerin yüzde 44,5'i, "İnşaat" sektöründeki işletmelerin ise yüzde yüzde 26'sı insan kaynakları personeli istihdam etmektedir.

Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

2019 İPA kapsamında Tokat ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin genç personel seçerken aradıkları kriterler de incelenmiştir. 2019 İPA formu uygulanır iken, bazı işverenler bu soru için birden fazla seçeneği aranan kriter olarak belirtmişlerdir.

Bu bilgi ışığında Şekil 16 incelendiğinde Tokat ilinde genç personel seçiminde işverenlerin yüzde 65,3'ünün Pratik Beceri, yüzde 57,3'ünün İş Deneyimi ve yüzde 27,7'sinin ise Diploma/Sertifika kriterine öncelik verdikleri anlaşılmaktadır. Türkiye genelinde de genç personel seçiminde en fazla tercih edilen kriter, Tokat ilinde olduğu gibi Pratik Beceri kriteridir. Pratik Beceri kriteri yüzde 72,6 ile Türkiye genelinde ilk sırada yer almıştır. Türkiye genelinde Pratik Beceri kriterini sırasıyla yüzde 64,7 ile İş Deneyimi ve yüzde 35,7 ile Diploma/Sertifika kriterleri izlemektedir. 2018 İPA çalışmasında olduğu gibi, bu yıl ki sonuçlarda göstermektedir ki Pratik Beceri kriteri, hem Tokat ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken işverenlerce en çok aranan kriterdir. Kurum aracılığı ile düzenlenen işbaşı eğitim programı ile işverenlere, istihdam edeceği genç personeline Kurum desteği ile pratik bilgi kazandırılması avantajı sağlanmaktadır.

AÇIK İŞLER

İşletmelerin dışarıdan personel alarak doldurmak istediği işler "Açık İş"; işe yerleştirilmek istenilen personel sayısının, halen istihdam edilenlerle istihdam edilmek istenilen personel sayısı toplamına oranı "Açık İş Oranı" olarak tanımlanmaktadır. *(Örnek: açık iş sayısı 8, Çalışan sayısı 92 ise açık iş oranı= 8/ (8+92) = %8)*

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir. Çalışma kapsamında işletmelere ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, engelli çalışan tercih edip edemeyecekleri, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletmeOranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşletme Oranı
İmalat	869	7,2%	35,9%
Toptan ve Perakende Ticaret	31	0,9%	18,3%
Eğitim	24	3,5%	53,3%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	8	0,9%	29,4%
Ulaştırma ve Depolama	7	1,0%	25,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	6	20,7%	100,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5	0,6%	12,5%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	3	1,0%	16,7%
İnşaat	2	0,1%	2,2%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2	1,9%	33,6%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1	1,7%	33,3%
Genel Toplam	**959**	**4,0%**	**20,0%**

Kaynak: İPA 2019

Tokat ili 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 77 işletme açık işi olduğunu beyan edilmiş olup, açık işi olan 77 işletmede 959 açık iş tespit edilmiştir. Tokat ilinde açık iş sayısı en fazla olan sektör "İmalat" sektörüdür. "İmalat" sektörü Tokat ilinde çalışma kapsamında yer alan işletme sayısı en fazla olan sektördür ve "İmalat" sektöründe yer alan 38 işletme, bu çalışmada açık işinin olduğunu belirtmiştir. Toplam 959 kişilik açık işin yaklaşık yüzde 90,7'sine tekabül eden 869 kişilik kısmı, "İmalat" sektöründeki işletmelerden gelmiştir. Sektörel bazda açık iş sayısı sıralamasında "İmalat" sektörünü "Toptan ve Perakende Ticaret", "Eğitim" ve "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri" sektörleri takip etmiştir.

Türkiye genelinde ise açık işi olan işletme sayısı 17 bin 803'tür. 17 bin 803 işletmeden 112 bin 497 açık iş talebi alınmıştır. Ülke genelinde en fazla açık iş sayısı olan sektörler sırası ile "İmalat", "Toptan ve Perakende Ticaret" ve "Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri" sektörlerdir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. *(Örnek: açık iş sayısı 8, Çalışan sayısı 92 ise açık iş oranı= 8/ (8+92) = %8)* Tablo 15 üzerinde de görüleceği üzere Tokat ilinde açık iş oranı yüzde 4 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Tokat ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Tokat ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör yüzde 20,7 ile "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektörü iken, ülke genelinde açık iş oranı en yüksek olan sektör yüzde 3,9 ile "Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri" sektörüdür.

Tokat ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 20'sinde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Tokat ilinde araştırma kapsamında olan "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" işletmelerinin tamamında açık iş mevcuttur. "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektöründeki işletmelerin çalışan sayılarının 20'nin üzerinde olması dolayısıyla sınırlı firma çalışma kapsamında değerlendirilmiş ve tüm firmalarda açık iş olduğu görülmüştür.

Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

Kaynak: İPA 2019

Şekil 17'de Tokat ilinde 20+ çalışanı bulunan işletmelerin açık işlerinde tercih ettikleri cinsiyet dağılımına yer verilmiştir. Tokat ilinde işletmeler açık işlerin yüzde 61,5'inde cinsiyetin önemli olmadığını belirtirken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 59,1 olarak gerçekleşmiştir.

Sadece kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,8 iken, Tokat ilinde yüzde 28,3 olarak gerçekleşmiştir. Başka bir ifade ile Tokat ilinde her on açık işin üçünde sadece kadınlar tercih edilmektedir. Sadece erkek cinsiyeti tercih edilen açık işler incelendiğinde ise Tokat ilindeki açık işlerin yüzde 10,2'sinde, ülke genelindeki açık işlerin yüzde 32,5'inde sadece erkek cinsiyetinin tercih edildiği anlaşılmaktadır.

Tokat ilinde ve Türkiye Türkiye genelinde çalışan sayısı içinde kadınların payı düşük iken, işverenlerin büyük bir kısmı mevcut açık işlerinde istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını belirtmiştir. Cinsiyetin önemli olmadığının belirtildiği açık işlerde açık iş için gerekli olan bilgi, beceri, yetenek ve tecrübenin olması işverenelerce yeterli görülmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Tokat ilindeki açık işlerin yüzde 77,7'sinde işverenler eğitim düzeyinin önemli olmadığını belirtmişlerdir. Tokat ilinde açık işlerde "Lise Altı" eğitim düzeyi yüzde 14,2 ile ikinci, "Lisans" eğitim düzeyi yüzde 3,7 ile üçüncü sırada yer almıştır. Açık işlerin yüzde 0,9'unda ise "Meslek Lisesi" mezunu talep edilmiştir.

Türkiye geneli açık işlerin eğitim durumu sıralamasında ise ilk üç sırada "Eğitim seviyesi önemli değil", "Genel Lise" ve Lise Altı" eğitim düzeyleri gelmektedir. Ülke genelinde açık işlerin yüzde 10,4'ünde "Meslek Lisesi" mezunu tercih edilmiştir ve açık işlerde istenilen eğitim durumu sıralamasında"Meslek Lisesi" eğitim seviyesi ülke genelinde beşinci sırada yer almaktadır.

Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 19'da açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerin yüzde 69,6'sında eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde yüzde 24,5 oranında lise ve altı, yüzde 5,9 oranında yüksek öğretim eğitim düzeyi talep edilmiştir.

Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu

Kaynak: İPA 2019

Engel durumuna göre tüm vücut fonksiyon kayıplarının en az yüzde 40'ından yoksun olduklarını, yetkili sağlık kuruluşlarından alacakları engellilik sağlık kurulu raporu ile belgeleyen kişiler, Kurum İl Müdürlüklerine/ Hizmet Merkezlerine başvurarak engelli statüsünde Kurumumuza kayıt yaptırabilmektedir. Araştırma kapsamında açık işi olan işletmelere, her bir

açık işi için “Açık İşlerde Engelli Personel Çalıştırmak İster Misiniz?” sorusu sorulmuş, verilen cevaplar derlenerek Şekil 20 oluşturulmuştur.

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Tokat ilinde mevcut açık işlerin yüzde 33’ünde işverenler açık işleri için engelli tercih edebileceklerini belirtmiştir. İşletmenin tercih edeceği adaylarda engel durumunun önemli olmadığını vurgulamak amacıyla fark etmez cevabı verilen açık iş oranı ise yüzde 50,9’dur. Türkiye genelinde ise yüzde 16,9 oranında evet, yüzde 26,5 oranında farketmez cevabı alınmıştır. Fark etmez ve çalıştırabilirim seçeneklerinin, açık işlerinde engelli personel çalıştırılabileceği anlamını taşımasından dolayı, açık iş için gerekli olan özellikleri ve becerileri taşıması şartıyla Tokat ilindeki açık işlerin yaklaşık yüzde 83,9’unda, Türkiye genelindeki açık işlerin yaklaşık yüzde 43,4’ünde engelli personel çalıştırılabileceği yorumu yapılabilir. Tokat ilinde Türkiye geneline göre açık işler için engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha yüksek oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Ülke genelinde engelli personel istihdam eden işletmelere, teşvikin çeşitine göre, işletmelerin ödeyeceği sigorta primlerinde SGK tarafından indirim teşvikleri uygulanmaktadır.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Personel arayan işverenlerin, personel temin etmek amacıyla tercih ettikleri yöntemlere arama kanalları denilmektedir. Kamu istihdam kuruluşları, özel istihdam büroları, gazete-dergi ilanları, internet-sosyal medya ilanları, akraba-eş-dost vb. arama kanallarının bazılarıdır.

Ülkemizde kamu istihdam kuruluşu görevini 1946 yılından bugüne İŞKUR yürütmektedir. Araştırma kapsamında işverenlere açık iş taleplerini hangi arama kanallarını kullanarak karşıladıkları sorulmuş, alınan cevaplar derlenerek Şekil 21 oluşturulmuştur. Şekil 21 yorumlanırken, her açık iş için birden fazla arama kanalının işletmelerce aynı anda kullanabileceği unutulmamalıdır. Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi, açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de Tokat ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Tokat ilinde 20+ istihdamlı işletmelerden alınan açık işlerin yüzde 95,5 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 63,2 olarak gerçekleşmiştir. Tokat ilinde açık işlerde kullanılan arama kanalı sıralamasında ikinci sırada yüzde 50,7 "Gazete-İlan", üçüncü sırada yüzde 47,5 ile "Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla" arama kanalı tercih edilmiştir. "Özel İstihdam Büroları" arama kanalı ise hem Tokat ilinde hem de Türkiye genelinde işverenlerce en son tercih edilmektedir.

Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Tüm Açık İşlerde Beceri Sıralaması
Takım Çalışması	1	2	3	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	2	4	1	2
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	4	1	2	3
İletişim ve İfade Yeteneği	3	5	4	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	3	5	5
Yenilikçi Düşünce Yeteneği	6	-	9	6
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	7	7	7	7
Bilgisayar Kullanımı	8	7	8	8
Analitik Düşünebilme	9	6	10	9
Yabancı Dil	-	-	6	10

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, "Takım Çalışması" becerisinin genel sıralamada ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Açık işlerde "Takım Çalışması" becerisini sırası ile "Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi

ve Tecrübe", "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" ile "İletişim ve İfade Yeteneği" becerileri takip edilmiştir.

Sadece kadınların tercih edildiği açık işlerde en fazla tercih edilen beceri "Takım Çalışması" becerisidir. Sadece kadın tercih edilen açık işlerde "Takım Çalışması" becerini sırası ile "Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe", "İletişim ve İfade Yeteneği" ve "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" becerileri takip etmiştir. Sadece erkeklerin tercih edildiği açık işlerde ise en fazla "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" becerisi işletmelerce tercih edilmiştir. "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" becerisini sırası ile "Takım Çalışması", "Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme" ve "Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe" becerileri takip etmiştir.

Tokat ilinde, sadece kadın veya sadece erkek cinsiyetinde aranan açık işlerde "Yabancı dil" becerisi hiç tercih edilmemiştir. "Yabancı Dil" becerisi genel sıralamada ise son sırada yer almıştır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	444	5,9%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	339	6,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	85	2,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	45	1,4%
Profesyonel Meslek Mensupları	37	2,2%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	8	0,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1	0,1%
Genel Toplam	**959**	**4,0%**

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde işletmelerden alınan açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 46,3'tür. İkinci sırada ise 339 açık iş sayısı ile "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubu yer almaktadır. Türkiye genelinde de Tokat ilinde olduğu gibi açık işi en fazla olan meslek grubu "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubudur. Ülke genelince "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunu "Hizmet ve Satış Elemanları" ve "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grupları takip etmiştir.

Tokat ili için tespit edilen yüzde 4'lük açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde ise; açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubunun yüzde 6,8 ile "Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubu olduğu görülmektedir. Açık iş oranı sıralamasında "Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubunu yüzde 5,9 ile "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubu takip etmiştir. Türkiye genelinde açık iş oranı en fazla olan meslek grubu ise yüzde 2,2 ile "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubudur.

Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	38,5%	38,8%	10,4%	98,6%	46,0%	0,0%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	8,8%	75,2%	3,6%	99,1%	61,9%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	32,6%	63,8%	42,2%	86,7%	4,7%	1,2%
Hizmet ve Satış Elemanları	54,5%	11,4%	20,5%	75,0%	56,8%	4,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	44,5%	0,0%	22,3%	75,2%	25,1%	19,3%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	75,0%	0,0%	12,5%	75,0%	37,5%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**28,9%**	**50,7%**	**11,9%**	**95,5%**	**47,5%**	**1,1%**

Kaynak: İPA 2019

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları Tablo 18 üzerinden değerlendirilecek olunursa; meslek gruplarının tamamında açık işlerde arama kanalı olarak İŞKUR'un ilk sırada kullanıldğı anlaşılmaktadır. Ülke genelinde ise "Profesyonel Meslek Grupları", "Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar" ve Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanaları" meslek grupları hariç diğer sektörlerin tamamında açık iş için arama kanalı olarak İŞKUR ilk sırada tercih edilmektedir.

Tokat ilinde meslek grupları içerisinde "Akraba-Eş-Dost", "İnternet-Sosyal Medya" ve İŞKUR arama kanallarını kullanmayan meslek grubu bulunmamaktadır.

Tokat ilinde "Özel İstihdam Büroları" arama kanalını sadece "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler", "Hizmet ve Satış Elemanları" ve "Profesyonel Meslek Mensupları" kullanmaktadır. Araştırmanın yapıldığı 2019 Nisan-Mayıs dönemi itibariyle Tokat ilinde özel istihdam bürosu olarak faaliyet gösteren yerel bir işletme olmadığı için, bu meslek gruplarındaki işletmelerin ulusal düzeyde faaliyet gösteren özel istihdam bürolarını kullandıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)	-	3	-	4	-	-	5	2	-	1
Konfeksiyon İşçisi	-	3	-	4	-	-	5	1	-	2
Ütücü	-	3	-	-	4	-	5	1	-	2
Paketleme İşçisi	-	2	-	-	-	-	4	1	-	3
Kalite Kontrolcü	-	2	-	-	-	-	4	1	-	3
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	-	4	-	2	-	-	-	3	-	1
Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Düz Dikiş Makineci	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2
Satış Danışmanı / Uzmanı	5	6	-	2	-	3	4	1	-	-
Kalite Kontrolcü-Tekstil	-	3	-	1	-	-	-	-	-	2

Kaynak: İPA 2019

Tablo 19'da Tokat ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Makineci (Dikiş) ve Ortacı /Atakçı (Tekstil) mesleklerinde "Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe" becerisi ilk sırada tercih edilmiştir.

Tokat ilinde "Takım Çalışması" ile "Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe" becerileri açık işi olan ilk on meslek için istenilen beceri sıralamasında, genellikle ilk sıralarda tercih edilmiştir.

Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Makineci (Dikiş)	Otobüs Muavini	Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi
Ütücü	Marangoz	Ütücü	Ütücü
Kalite Kontrolcü	Mermer İşçisi	Paketleme İşçisi	Paketleme İşçisi
Kasiyer	Mobilyacı	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Kalite Kontrolcü
Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Zihinsel Engelliler Öğretmeni-Özel Eğitim	Kalite Kontrolcü	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
Sekreter	Alüminyum Doğramacı	Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)
Büro Memuru (Genel)	Kasap	Düz Dikiş Makineci	Düz Dikiş Makineci
Reyon Görevlisi	Bekçi	Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı
Ön Muhasebeci	Aşçı Yardımcısı	Kalite Kontrolcü-Tekstil	Kalite Kontrolcü-Tekstil

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde en fazla açık iş olan ilk beş meslek Makineci (Dikiş), Konfeksiyon İşçisi, Ütücü, Paketleme İşçisi ve Kalite Kontrolcü meslekleridir.

İşverenlerin açık işlerinde sadece kadın işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan beş meslek Konfeksiyon İşçisi, Makineci (Dikiş), Ütücü, Kalite Kontrolcü ve Kasiyer meslekleri iken; sadece erkek işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan beş meslek Konfeksiyon İşçisi, Otobüs Muavini, Marangoz, Mermer İşçisi ve Mobilyası meslekleridir.

Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Makineci (Dikiş), Konfeksiyon İşçisi, Ütücü, Paketleme İşçisi ve Ortacı/Ayakçı (Tekstil) meslekleri ilk beş meslek içinde yer almıştır.

Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı) mesleğinin kadın cinsiyetinde ilk on meslek arasında yer alması dikkat çekicidir. Akaryakıt firmalarının son yıllarda istasyonlarında kadın çalışan sayısını artırma hedeflerinin olması, bu sonucun çıkmasında büyük etken olduğu düşünülmektedir. Nitekim Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ile bazı akaryakıt firmaları arasında akaryakıt istasyonlarında kadın çalışan sayısının artırılması amacıyla işbaşı eğitim programı protokolü imzalanmıştır.

Açık işi olan meslekler Tablo 20 üzerinde genel olarak incelendiğinde hazır giyim sektörüne özgü mesleklerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Tokat ilinde hazır giyim sektörünün ihtiyacı olan personel açığı Kurumumuzun uygun adayları yönlendirilmesi ile azaltılacaktır. Uygun aday sayısının yeterli olmaması durumunda işbaşı eğitim programı ve/veya mesleki eğitim kurs programı düzenlenerek Tokat ilinde hazır giyim sektöründeki açık işlerin karşılanması hedeflenmektedir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Tokat ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 22 bin 626 işletmede (20+ istihdamlı) eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Tokat ilinde ise 20+ istihdamlı 166 işletme temininde güçlük çekilen meslekler olduğunu ifade etmiştir. Tokat ilindeki işletmelerin yüzde 43,2'si son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken ülke genelinde bu oran yaklaşık yüzde 23,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının en fazla olduğu sektörler "İmalat", "İnşaat", "Toptan ve Perakende Ticaret", "Ulaştırma ve Depolama ile Konaklama" ve "Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri" sektörleridir.

Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	732
İnşaat	71
Toptan ve Perakende Ticaret	59
Ulaştırma ve Depolama	47
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	34
Eğitim	22
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	20
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	5
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	4
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	4
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	2
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2
Gayrimenkul Faaliyetleri	1
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0
Genel Toplam	**1.008**

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde son 1 yıl içerisinde 1.008 kişilik işgücü temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle "İmalat" sektörünün ön plana çıktığı görülmektedir. Tokat ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yaklaşık yüzde 72,6'sı "İmalat" sektörde bulunmaktadır. "İmalat" sektörü dışında "İnşaat" ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörleri de eleman temininde güçlük çekme durumunda ön plana çıkan diğer sektörlerdir. "İmalat", "İnşaat" ve "Toptan ve Perakende" sektöründe temininde güçlük çekilen kişi sayısı, Tokat ilinde temininde güçlük çekilen toplam eleman sayısının yaklaşık yüzde 85,5'ini oluşturmaktadır.

Tokat ilinde "Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı" sektöründe bulunan ve 20 ve üzeri çalışanı olan işletmelerin son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülke genelinde ise son 1 yıl içerisinde temininde güçlük çektiği meslek olduğunu belirten sektörler sıralamasında ilk üç sırada "İmalat", "Toptan ve Perakende Ticaret" ve "Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri" sektörleri yer almıştır. Ülke genelinde araştırma dahilinde olan sektörler içerisinde son 1 yıl içerisinde temininde güçlük çektiği meslek olmadığını beyan eden sektör bulunmamaktadır.

"İnşaat" sektörü gibi Tokat ilinde işletme sayısının yoğun olduğu bir sektör içerisinde eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının nispeten düşük çıkması dikkati çekmektedir. Araştırma kapsamında "İnşaat" sektörüne özgü 92 işletme ziyaret edilmiş iken, 18 işletme son 1 yıl içerisinde bazı mesleklerin temininde güçlük çektğiini belirmiştir. Başka bir ifade ile Tokat ilinde "İnşaat" sektöründe her on işyerinden ikisinin temininde güçlük yaşadığı meslek vardır. Bu sonuç, "İnşaat" sektörünün ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

Ülke genelinde ise son bir yıl içerisinde temininde güçlük çektiği meslek olduğunu beyan eden sektörler sıralamasında "Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri" sektörü son sırada yer almıştır.

Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde son 1 yıl içerisinde temininde güçlük çekilen kişilerin meslek gruplarına göre dağılımına bakıldığında, ilk sırada 640 kişi (toplam içerisindeki payı yaklaşık yüzde 63,4) ile "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunun yer aldığı görülmektedir. Türkiye genelinde de Tokat ilinde olduğu gibi "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında ilk sırada yer almıştır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunun payı yüzde 30,7 seviyesindedir.

Tokat ilinde temininde güçlük çekilen toplam 1.008 kişi içerisinde "Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar" meslek grubu yüzde 1,6 (16 kişi) ile son sırada yer almıştır. Türkiye genelinde ise "Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları" meslek grubu temininde güçlük çekilen meslek grubu sıralamasında son sıradadır.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Makineci (Dikiş)	508
Konfeksiyon İşçisi	31
Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	20
Düz Dikiş Makineci	18
Garson (Servis Elemanı)	17
Kalite Kontrolcü	17
Soğuk Demirci	13
Otobüs Muavini	13
Şoför (Yolcu Tasıma)	12
Sıvacı	12
Diğer	345
Toplam	**1.008**

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 508 kişi ile Makineci (Dikiş) mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Temininde en fazla güçlük çekilen meslekler sıralamasında Makineci (Dikiş) mesleğinin ardından sırasıyla 31 kişi ile Konfeksiyon İşçisi, 20 kişi ile Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı) meslekleri gelmektedir. Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yıl ki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Ayakkabı İmlatçısı ve Otobüs Muavini mesleklerin bu seneki İPA çalışmasında da temininde güçlük çekilen ilk on meslek içerisinde yer aldıkları görülmektedir.

Geçtiğimiz üç yıl İPA çalışması sonuçlarına göre; **2018 Yılı İPA Çalışmasında** Makineci (Dikiş), Giysi Tadilatçısı, Beden İşçisi (Genel), Ayakkabı Üretim Elemanı, Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil); **2017 Yılı İPA Çalışmasında** Makineci (Dikiş), Ütücü, Beton Transmikser Operatörü, Garson (Servis elemanı), Otobüs Muavini; **2016 Yılı İPA Çalışmasında** Makineci (Dikiş), Otobüs Muavini, Perakende Satış Elemanı (Gıda), Sıvacı, Pazarlamacı meslekleri temininde güçlük çekilen ilk beş meslek içerisinde yer almıştı. Son dört yıl içerisinde düzenlenen İPA çalışmasında Makineci (Dikiş) mesleği her yıl TGÇM sıralamasında ilk sırada yer almıştır.

2019 yılı İPA çalışmasına göre Tokat ilinde temininde güçlük çekilen ilk on meslek arasında yer alan Makineci(Dikiş), Konfeksiyon İşçisi, Ayakkabı İmalatçısı(Sayacı) ve Kalite Kontrolcü mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına önemli bir bilgidir.

Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

2019 İPA çalışması kapsamında temininde güçlük çektiği meslek olduğunu belirten işverenlere temininde güçlük çektikleri meslekler için güçlük çekilme nedenleri sorulmuş;

- Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması
- Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması
- Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması
- Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi
- Talep edilen ücretin yüksek olması
- Vardiyalı çalışma olması
- Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması

cevaplarından biri veya birden fazlasına cevap vermeleri istenmiştir. Verilen cevaplar derlenerek Şekil 23 oluşturulmuştur. İşletmeler içerisinde birden fazla seçeneği cevap olarak verenler de vardır.

Tokat ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada "Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" nedeninin yer aldığı görülmektedir. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işletmelerin TGÇM nedenleri dağılımında ise ilk sırada "Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" nedeni yer almıştır.

Mesleklere göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiğini bir önceki tablonun yorumunda belirtmiş, bu tablo için de Tokat ilinde TGÇM nedenlerinin dağılımında "Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" nedeninin geldiğini söylemiştik. Bu kapsamda Tokat ilinde eleman temininde güçlük çekilen bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikalarını uygulayıp, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler yetiştirildiğinde işgücü talep ve arzı biraz daha dengelenmiş olacaktır.

Tokat ilinde "Talep edilen ücretin yüksek olması", "Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi" ve "Vardiyalı çalışma olması" gibi genellikle işletme ile ilgili olan nedenler ise temininde güçlük çekilme nedenleri sıralamasında son sıralarda yer almıştır.

Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması	Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması
Makineci (Dikiş)	8,1%	75,4%	93,9%	1,0%
Konfeksiyon İşçisi	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Düz Dikiş Makineci	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	23,5%	88,2%	100,0%	0,0%
Kalite Kontrolcü	88,5%	41,0%	100,0%	0,0%
Soğuk Demirci	23,1%	100,0%	23,1%	0,0%
Otobüs Muavini	0,0%	100,0%	76,9%	0,0%
Şoför (Yolcu Tasıma)	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Sıvacı	16,7%	83,3%	83,3%	0,0%

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde eleman temininde güçlük çekilen ilk on meslekte temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında, "Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamama" ile "Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" nedenlerinin TGÇM nedeni olarak ilk sıralarda belirtildiği görülmektedir. "Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması" nedeni ise sadece Makineci (Dikiş) mesleği için temininge güçlük çekilme nedeni olarak belirtilmiştir.

Düz Dikiş Makinecisi, Garson (Servis Elemanı) ve Kalite Konrtolcü mesleklerinin tamamında temininde güçlük çekilme nedeni olarak olarak “Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması” nedeni işletmeler tarafından belirtilmiştir.

Konfeksiyon İşçisi, Ayakkabı İmalatçısı(Sayacı) ve Düz Dikiş Makineci mesleklerinin tamamında temininde güçlük çekilme nedeni olarak “Bu meslekte yeterli başvuru yapılmaması” olduğu işletmelerce belirtilmiştir.

Temininde güçlük çekilen ilk on meslek içerisinde “Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi”, “Talep edilen ücretin yüksek olması”, “Vardiyalı çalışma olması” nedenleri ilk on meslek arasında temininde güçlük çekilme nedeni olarak işletmeler tarafından tercih edilmemiştir. “Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması” nedeni ise yalnızca Makineci (Dikiş) mesleği için temininde güçlük çekme nedeni olmuştur.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu bağlamda işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sormakta, il bazında ve ülke genelinde gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Tokat ilinde 2019 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2020 tarihi itibariyle işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Tokat ilinde işletmelerin yüzde 29,6'sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı ülke genelinde yüzde 3,9 iken Tokat ilinde ise yüzde 6,1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Değişmeyecek	Fikrim Yok
İmalat	40,8%	8,7%	14,6%	35,9%
İnşaat	18,9%	4,4%	12,2%	64,4%
Toptan ve Perakende Ticaret	36,6%	2,8%	22,5%	38,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	20,8%	4,2%	12,5%	62,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	23,5%	5,9%	23,5%	47,1%
Eğitim	53,3%	0,0%	13,3%	33,3%
Ulaştırma ve Depolama	25,0%	8,3%	8,3%	58,3%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,0%	9,1%	36,4%	54,5%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	30,0%	30,0%	10,0%	30,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	16,7%	0,0%	50,0%	33,3%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,0%	33,6%	32,8%	33,6%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**29,6%**	**6,1%**	**16,3%**	**48,0%**

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde 20 ve üzerinde çalışanı olan işverenlerin yüzde 29,6'sı gelecek dönem işletmesinde istihdamın artacağını, yüzde 6,1'i gelecek dönem işletmesinde istihdamın azalacağını, yüzde 16,3'ü gelecek dönem işletmesinde istihdamın değişmeyeceğini öngörmektedir. Gelecek dönem istihdam beklentisi sorusuna yüzde 48 gibi önemli bir oranda ise fikir yok cevabı verilmiştir. Başka bir ifade ile Tokat ilinde her iki işlemeden biri beklentisine fikir beyan etmemiştir. Ülke genelinde ise 20 ve üzerinde çalışanı olan işletmelerin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağını, yüzde 3,9'u istihdamın azalacağını, yüzde 28,6'sı istihdamın değişmeyeceğini belirtir iken, yüzde 48,2'si gelecek dönem istihdam durumu konusunda öngörüde bulunmamıştır.

Tokat ilinde sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin en fazla "Finans ve Sigortacılık Faaliyetleri", "Gayrimenkul Faaliyetleri", "Eğitim ve "İmalat" sektörlerinde yer aldığı görülmektedir. "Finans ve Sigortacılık Faaliyetleri" ile "Gayrimenkul Faaliyetleri" sektörlerinde ziyaret edilen işletme sayısı az olduğu için istihdam artışı bekleyen işletme oranı yüzde 100 çıkmıştır.

Tokat ilinde araştırma kapsamında en fazla istihdam azalışı olması beklenen sektörler ise "Diğer Hizmet Faaliyetleri" ile "Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler" sektörleridir.

İstihdamın değişmeyeceğini düşünen işletmeler ise "Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı", "İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri" ile "Diğer Hizmet Faaliyetleri" sektörlerinde oransal olarak daha fazla yer almaktadır.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Gayrimenkul Faaliyetleri	26	67,6%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	10	43,5%
İmalat	3.025	26,9%
İnşaat	408	14,7%
Toptan ve Perakende Ticaret	312	9,7%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	14	7,9%
Eğitim	42	6,5%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	50	5,9%
Ulaştırma ve Depolama	41	5,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	7	0,8%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	2	0,5%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0	0,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0	0,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	-5	-0,4%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	-1	-0,9%
Genel Toplam	**3.931**	**17,2%**

Kaynak: İPA 2019

Net istihdam değişimi, toplam istihdam artış sayısının, toplam istihdam azalış sayısından çıkarılması ile elde edilmektedir. Elde edilen sonuç pozitif ise net istihdam artışı, negatif ise net istihdam azalışı yaşanacağı anlamına gelir.

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde 2020 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemine göre net istihdamın yüzde 3,6 artacağı beklenmekte olup, Tokat ilinde ise net istihdam değişimi yüzde 17,2'dir ve Tokat ilinde net istihdam artışı ülke ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir.

Tokat ilinde en fazla net istihdam değişiminin 3 bin 25 kişilik artış ile "İmalat" sektöründe gerçekleşmesi beklenmektedir. "İnşaat" sektöründe ise bir önceki döneme göre 408 kişilik net

istihdam artışı öngörülmektedir. 2019 yılında Tokat ilinde göreceli azalış gösteren inşaat yatrırımlarının, 2020 yılında ivme yakalaması ve "İnşaat" sektöründe 2020 Nisan-Mayıs döneminde istihdam artışı yaşanması beklenmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO); net istihdam değişiminin mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır. Tokat ilinde en fazla net istihdam değişim oranı yüzde 67,6 ile "Gayrimenkul Faaliyetleri" sektöründe gerçekleşecektir. 2020 Nisan-Mayıs döneminde 2019 Nisan-Mayıs dönemine göre "Gayrimenkul Faaliyetleri" sektöründe 26 kişilik net istihdam artışı olması beklenmektedir.

Tokat ilinde 2019 Nisan-Mayıs döneminde istihdam azalışı beklenen sektörler ise "Diğer Hizmet Faaliyetleri" ve "İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri" sektörleridir. Tablo 25'e göre "Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor", "Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri" ile "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektörlerinde istihdam değişiminin olmayacağı işletmelerce öngörülmektedir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.718	37,2 %
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1.402	19,8 %
Yöneticiler	77	15,4 %
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	331	9,9%
Hizmet ve Satış Elemanları	283	9,2%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	63	4,4%
Profesyonel Meslek Mensupları	49	3,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	8	0,7%
Genel Toplam	**3.931**	**17,2 %**

Kaynak: İPA 2019

En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 1.718 kişilik artış ile "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubudur. "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubun net istihdam değişim oranı sıralamasında da ilk sırada yer almaktadır. En az artış beklenen meslek

grubu ise 8 kişilik net istihdam artışı ile "Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları" meslek grubudur. Tablo 26'ya göre Tokat ilinde 2020 yılında 2019'un aynı dönemine göre net istihdam azalışı öngörülen meslek grubu bulunmamaktadır. Ülke genelinde en fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 76 bin 660 kişilik net istihdam artışı ile "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubudur.

Geçen sene gerçekleştirilen 2018 yılı İPA çalışmasında meslek gruplarına göre net istihdam değişimi sıralamasında "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubu ilk sırada yer alırken, bu meslek grubunu "Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar" ile "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grupları takip etmişti. Geçen sene meslek grubunda net istihdam değişimi sıralamasında yer almayan "Yöneticiler" meslek grubu bu sene ilk üç sırada yer almıştır. Ayrıca 2019 İPA çalışmasında geçen seneki çalışmada olduğu gibi "Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları" meslek grubu son sırada yer almaktadır.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Konfeksiyon İşçisi	Tuğla İmal İşçisi
Makineci (Dikiş)	Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat Ve Montajcısı
Konfeksiyon Ürünlerini Katlama/Paketleme İşçisi	Güvenlik Görevlisi
Ütücü	Beden İşçisi (Tasıma, Yükleme-Boşaltma)
Reyon Görevlisi	Genel Alan Temizleme Görevlisi/Meydancı
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Ahşap Kapı İmalatçısı
Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil)	Bilet Satış Elemanı (Gişe/Banko)
Mağaza Müdürü	Boyacı (Çelik İnşaat Ve Gemi)
Ahşap Kalıpçı	Beton Pompa-Püskürtme Operatörü
Denim (Jean) Kumaş Yıkama İşçisi	Mimar

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde gelecek dönem net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla Konfeksiyon İşçisi, Makineci (Dikiş) ve Konfeksiyon Ürünlerini Katlama/Paketleme İşçisi iken; Tuğla İmal İşçisi, Plastik Doğramacı /PVC Doğrama-İmalat ve Montajcısı ve Güvenlik Görevlisi meslekleri gelecek dönem en fazla net istihdam azalışı öngörülen ilk üç meslek içerisinde yer almıştır.

Net istihdam artışı gerçekleşmesi beklenen ilk on mesleğin yedisi hazır giyim sektörüne özgü meslekler olması hasebiyle, 2020 Nisan-Mayıs dönemine kadar Tokat ilinde hazır giyim sektöründe istihdamın artması beklenmektedir. Ayrıca Tokat ilinde faaliyet gösteren ve yaklaşık 1.500 kişinin istihdam edildiği kot fabrikasının, araştırmanın yapıldığı dönemde kot yıkama bölümü açma planı olmasından dolayı Denim (Jean) Kumaş Yıkama İşçisi mesleği gelecek dönem net istihdam artışı beklenen meslekler sıralamasında ilk on meslek içerisinde yer almıştır.

Geçen sene gerçekleştirilen 2018 İPA çalışmasında net istihdam artışı olması beklenen ilk on meslek içinde yer alan Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Kalite Kontrolcü, Tuğla İmal İçisi ve Hemşire meslekleri, bu yıl gerçekleştirilen çalışmada net istihdam artışı beklenen ilk on meslek içerisine girememiştir. Öyle ki geçen seneki çalışmada net istihdam artışı olacağı düşünülen Tuğla İmal İşçisi mesleği, bu sene net istihdam azalışı beklenen ilk on meslek içerisinde ilk sırada yer almıştır.

Geçen seneki İPA çalışmasında net istihdam artışı olması beklenen ilk on meslek içerisinde yer alan Makineci (Dikiş), Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil), Ütücü, Konfeksiyon İşçisi, Ortacı/Ayakçı (Tesktil) ve Paketleme İşçisi meslekleri bu sene gerçekleştirilen çalışma sonucunda da net istihdam artışı olması beklenen ilk on meslek içerisine girmiştir.

Geçen sene gerçekleştirilen 2018 yılı İPA çalışmasında net istihdam azalışı olması beklenen ilk on meslek içerisinden bu sene sadece Ahşap Kapı İmalatçısı mesleği bu seneki çalışmada yine net istihdam azalışı beklenen meslekler arasında yer almış, diğer dokuz meslek ise değişmiştir. Ayrıca geçen seneki araştırmada net istihdam azalışı beklenen ilk on meslek içerisinde yer alan dokuz meslek bu sene istihdam artışı beklenen ilk on meslek içerisine de girememiştir. Ülke genelinde ise gelecek dönem net istihdam artışı olması beklenen ilk beş meslek Makineci (Dikiş), Temizlik Görevlisi, Konfeksiyon İşçisi, Beden İşçisi (Genel) ve Güvenlik Görevlisi meslekleri iken; gelecek dönem net istihdam azalışı olması beklelen ilk beş mesleğin sırası ile Sahne Makinisti (Set İşçisi), Seri Üretim Tezgah Operatörü, Sosis-Sucuk-Salam İmal İşçisi, Seyehat Servis Elemanı (Kost-Hostes-Otobüs-Tren) ve Soğuk Demirci olacağı işletmelerce öngörülmektedir.

Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı

Kaynak: İPA 2019

Tokat ilinde 20+ çalışanı olan işletmelere teşviklerin istihdama olan katkısı sorulmuştur. İşverenler, istihdama en çok katkı sunan teşvikin "İlave İstihdam Teşviki" olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise "Asgari Ücret Desteği" yer almıştır. Tokat ilinde işletmeler istihdama en düşük katkıyı sunan teşvikin ise "İşsizlik Ödeneği Alanların İstihdamına İlişkin Teşvik" olarak değerlendirmiştir. Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvikin "İlave İstihdam Teşviki" olduğunu beyan etmişlerdir ve ikinci sırada ise "Yeni İstihdama Ücret Desteği" teviki yer almıştır.

Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi

Kaynak: İPA 2019

2019 İPA çalışması kapsamında 20 ve üzeri çalışanı olan işletmelere "Gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişimlerin sektörünüzdeki istihdama yansıması nasıl olacaktır?" sorusu sorulmuş, verilen cevaplar derlenerek Şekil 25 oluşturulmuştur.

Tokat ilinde işverenlerin yüzde 19,2'si gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişmelerin sektöründe istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 29,1'i ise teknolojik gelişmelerin sektöründe istihdamı azaltacağını düşünmektedir. Tokat ilinde işverenlerin yüzde 40'ı teknolojik gelişmelerin istihdamı değiştirmeyeceğini düşünürken, yüzde 11,7'si ise fikir beyan etmemiştir. Ülke genelinde gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişmelerin sektöründe istihdamı arttıracağını düşünen işletme oranı yüzde 22,7; istihdamın azalacağını düşünen işletme oranı yüzde 21; istihdamın değişmeyeceğini düşünen işletme oranı 31,8'dir. Bu soruya ülke genelinde fikir beyan etmeyen işletme oranı ise yüzde 24,5 olarak gerçekleşmiştir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama etkisine ilişkin beklentiler sektörler arası farklılık göstermektedir. Tokat ilinde; "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri", "Eğitim", "İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri", "Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler" ile "Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor" sektörlerinde işverenlerin yarıdan fazlası teknolojik gelişmelerin sektörlerinde istihdamı değiştirmeyeceğini savunmaktadır. Tokat ilinde istihdam sayısında önemli yeri olan "İmalat" sektöründeki işverenlerin yüzde 20,4'ü teknoljik gelişmelerin istihdamı artıracağını, yüzde 37,9'u istihdamı azaltacağını, yüzde 34'ü istihdamı değiştirmeyeceğini belirtirken yüzde7,8'i fikir beyan etmekten kaçınmıştır.

SONUÇ

Tokat ili İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2019 yılında Tokat ilinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işletmelerden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için Tokat ilinde düzenlenecek aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İl genelinde 2013 yılı TÜİK verilerine göre işsizlik oranının yüzde 6,6 olduğunu görmekteyiz. (ülke geneli 9,7 iken) TÜİK 2013 yılından günümüze il bazında değil ulusal ve bölgesel işsizlik oranı verisi yayınlamaktadır. 2018 TÜİK verilerine göre TR83 (Samsun, Amasya, Tokat, Çorum) bölgesinde işsizlik oranı yüzde 6,4'tür.

Tokat ilinde İŞKUR kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip olduğu görülmektedir. Tokat'ta mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar, kalifiye eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. İŞKUR'un aktif işgücü programları kapsamında düzenlediği kurs veya program ile işverenin ihtiyacı olan kalifiye personel, Kurum desteği ile kaşılanabilmektedir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kurs ve programların açılması, istihdama yardımcı olacaktır.

Tokat ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 67,2'si erkeklerden, sadece yüzde 32,8'i kadınlardan oluşmaktadır. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör "İmalat" sektörüdür. Sektörler kendi içinde değerlendirildiğinde ise kadın çalışan oranı en yüksek olan sektörün "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektörü olduğu tespit edilmiştir.

Kadın çalışan oranı diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olduğu sektörler "Finans ve Sigortacılık Faaliyetleri", "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri" ile "Eğitim" sektörleridir. Bu üç sektörde de genellikle yüksek eğitim düzeyi gerektiren mesleklerde kadın çalışan oranının yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Tokat ilinde belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların istihdam edilme şansının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadınların işgücüne katılımı artmalı ve kadın istihdamı teşvik edilmelidir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Tokat ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

Tokat ilinde 2018 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında 45 mesleki eğitim kursu düzenlenmiş olup bu kurslardan 1.233 kişi faydalanmıştır. 2018 yılında Tokat ilinde düzenlenen kurslara katılan katılımcıların yaklaşık yüzde 66'sını kadınlar oluşturmuştur. Kurs ve kursiyer sayıları ile kursa katılan kadın katılımcı sayısının oranı 2011 yılına göre 2018 yılında bir azalış söz konusudur. Bunun nedeni yıllar içerisinde işbaşı eğitim programının işletmelerce daha fazla tercih edilmesidir. İŞKUR tarafından düzenlenen mesleki eğitim kursu ve işbaşı eğitim programı ile yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırıldığı, bunun sonucunda da yararlanıcıların işgücü piyasasında tutunma ihtimalinin arttığı söylenebilir. Yıllar itibariyle istatistikler incelendiğinde aktif işgücü programlarına ilginin genel olarak arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Tokat ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışan sayılarına göre istihdamda öncü sektörler sırasıyla "İmalat", "Toptan ve Perakende Ticaret" ve "İnşaat" sektörleridir.

2019 Yılı Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması döneminde 77 işletmede 959 açık iş tespit edilmiştir. Tokat ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 959 kişilik açık işin yüzde 90,7'sine tekabül eden 869 kişilik kısmı, bu sektördeki işverenlerden alınmıştır. İlgili dönemde açık işlerin "İmalat" sektöründen sonra en fazla olduğu diğer sektörler sırası ile "Toptan ve Peranatende Ticaret" ile "Eğitim" sektörleridir.

Tokat ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 20'sinde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde olup, Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yaklaşık yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Tokat ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla sayıda açık işin "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yaklaşık yüzde 46,3'tür.

Açık işlerin yüzde 77,7'sinde aranılan elemanlarda en az istenilen eğitim düzeyine verilen "Eğitim düzeyi önemli değil" cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok, açık iş için gerekli olan bilgi veya beceriye sahip olunmasına önem verdiğini göstermektedir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları bulamamalarının "Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması", "Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması", ve "Bu meslekte işe başvuru yapılmaması" nedenlerinden kaynaklandığını öncelikli olarak belirtmişlerdir. Son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada "Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" temininde güçlük çekilme nedeni olarak işletmelerce belirtilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen "İşletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Tokat ilinde işletmelerin yüzde 29,6'sı istihdamın artacağını öngörmüştür. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı ülke genelinde yüzde 3,9 iken Tokat ilinde yüzde 6,1 olarak gerçekleşmiştir.

Tokat ilindeki işverenlerin yüzde 41,3'ü istihdama en çok katkı sunan teşvikin "İlave İstihdam Teşviki" olduğunu beyan etmişlerdir. Türkiye genelinde de işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvik olarak, Tokat ilinde olduğu gibi ilk sırada "İlave İstihdam Teşviki" olduğunu belirtmişlerdir.

Tokat ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin teknolojik gelişmelerin istihdama etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 19'si istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 29,1'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. İşverenlerin yüzde 40'ı teknolojik gelişmelerin istihdamı değişmeyeceği görüşündeyken, yüzde 11,7'si ise fikir beyan etmemiştir.

Tokat ili Kurum idari kayıtlarına göre, Tokat ilinde 2016 yılında her üç açık işin biri Kurum tarafından karşılanmış iken, 2018 yılında her üç açık işin ikisinin Kurum tarafından karşılandığı görülmektedir. Başka bir ifade ile 2018 yılında 2016 yılına göre Tokat ilinde açık işin Kurum tarafından karşılanma oranı yaklaşık yüzde 29'6 artış göstermiştir.

TR 83 Bölgesi'nde özelinde ise son üç yılda işsizlik oranında azalış gerçekleştiği dikkati çekmektedir. 2016 yılında yüzde 7,9 olan işsizlik oranı, 2017 yılında yüzde 6,7, 2018 yılında yüzde 6,4 seviyesinde gerçekleştirilmiştir. Son üç yılda TR 83 Bölgesi'nde yatırımların artması, bölgede turizm alternetiflerinin genişletilmesi ve tarım-hayvancılığın desteklenmesi TR 83 Bölgesi'nde işsizliğin azalmasında temel etkenlerdir.

Tokat ilinde genel işe yerleştirme sayısında 2018 yılı sonu itibariyle 2016 yılına göre % 73,6'lık artış olduğu görülmektedir. Bu artış özellikle önem verdiğimiz gruplardan biri olan gençlerde daha belirgin olarak görülmektedir. Genç işe yerleştirme rakamı son 3 yılda % 117,3 artarak genel işe yerleştirme performansımızın üzerinde gerçekleşmiştir. İşe yerleşen genç ve kadın

sayısının 2018 yılında 2016 yılına göre artış sağlanmasının temel üç nedeninin olduğu düşünülmektedir:

- 2018 yılı Ocak ayı itibariyle uygulanmaya başlayan İlave İstihdam Teşviki'nin 2018 yılında kadın ve gençlerin istihdamına olumlu etkisinin olduğu değerlendirilmektedir

- Son 3 yılda ilimizde tekstil sektörünün kapasite artırımına gitmesi ve yeni tekstil firmalarının açılması kadın ve genç bireylerin istihdamını arttıran bir diğer neden olarak görülmektedir. Nitekim ilimizde kadınlar ve gençler çeşitli nedenlerle tekstil sektöründe çalışmayı tercih etmektedir.

- İlimizde 2017 yılında faaliyete başlayan çağrı merkezinin genç bireyleri istihdam etme eğiliminde olması ilimizde Kurum aracılığı ile genç birey istihdamının artmasına neden olmuştur.

Tokat Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünün performansında dikkat çekici bir artış görülmektedir. 2014-2018 yılları arası aktif işgücü programlarından yararlanan kişi sayısı yaklaşık yüzde 91,8, bireysel görüşme hizmeti verilen kişi sayısı yaklaşık yüzde 220, Kurum aracılığı ile işe yerleştirme hizmetlerimizden faydalanan kişi sayısı yaklaşık yüzde 27,5 oranında artmıştır.

Son dönemde özellikle imalat ve bileşim sektörlerinin gelişimi teşviklerle desteklenmektedir. Teşviklerin yanında söz konusu bu sektörlerin gelişimine yönelik olarak ilimizde hem imalat hem de bilişim alanında 2018 yılında toplamda 752 kursiyerin mesleki eğitim kursu aldığı görülmektedir. 2016 yılında bilişim ve imalat sektöründe düzenlenen işbaşı eğitim programına 977 kişi katılmış iken, 2018 yılında bilişim ve imalat sektöründe düzenlenen işbaşı eğitim programına katılan kişi sayısı 1.984 kişilik artış ile 2 bin 961 kişi olmuştur.

2017-2018 SGK kayıtlarına göre ilimizde 1+ istihdamlı 105, 50+ istihdamlı 11 firma kapanış gerçekleştirmiştir. Bu durumun Kurum aracılığı ile Tokat ilinde işe yerleştirilen kişi sayısının 2018 yılında 2017 yılına göre azalış göstermesine neden olduğu düşünülmektedir. Buna karşılık

TOBB Sanayi Kapasite Raporuna göre Tokat ilinde 2017-2018 Sanayi Kapasite Değişimi yüzde 8,9 artmıştır.

TÜİK verilerine göre Tokat ilinde 2018 yılı ihracat rakamı 93.174.272 TL'dir. Tokat ilinin ülke genelin toplam ihracatındaki payı yüzde 0,01'dir. Ülke ihracat sıralamasında ise Tokat ili 70'inci sırada yer almaktadır. 2019 İPA araştırmasında Tokat ilindeki işletmelerin yüzde 9,1'inde ihracat yapılmakta olup, il genelinde 20 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinden oluşan sektörel dağılıma göre dört farklı sektörde ihracat yapıldığı görülmektedir. Tokat ilinde kamu ve özel sektör temsilcileri ortak çalışmalar gerçekleştirmekte, ilimizde ihracat yapan firma sayısının arıtılması için çeşitli girişimlerde bulunulmaktadır.

Gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması(İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik maksadı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş- yerlerine 4.409 TL (dörtbindörtyüzdokuz Türk Lirası) İdari Para Cezası uygulanır.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. **İkinci maddeye aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :.....

İşyerinin Yasal Unvanı :.....

E-Posta Adresi :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : ..... Unvanı :.....

Tarih : ..... Telefonu : .....

E-Posta :..... İmza/Kaşe : .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyeri ile İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
1.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
1.2. İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
1.3. İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
1.4. İşyerinizde kısmi (part-time) çalışma yapılıyor mu?		
1.5. İşyerinizde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel var mı?		

2) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 3'e geçiniz, Hayır ise, soru 4'e geçiniz.)

Evet ( ) Hayır ( )

3) Yatırımla İlgili Bilgiler

3.1 Yatırımın Türü:
İlave yatırım ( )
Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs… alımı veya kiralanması
Teknolojik Yatırım ( )
Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi
Stratejik Yatırım ( )
İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
Diğer ( )

3.2.Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi) …….
(artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

3.3. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi) ……
(azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

4) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız.

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

5) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

Evet ( ) 5.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 6.Soruya geçiniz.

5.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? Kadın. 2. Erkek. Cinsiyet önemli değil.	Açık Pozisyonunuzda Engelli Çalıştırmak İster misiniz? 1. Evet. 2. Hayır. 3. Fark etmez.	Talep Edilen Bilgi ve Beceriler * Bilgisayar kullanımı Analitik Düşünebilme İletişim ve ifade yeteneği İkna kabiliyeti ve pazarlama gücü Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 6. Takım çalışması. 7. Yabancı Dil Yeterli mesleki / teknik bilgi ve tecrübe Yenilikçi düşünce yeteneği.). Fiziki ve			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? ** 1. Akraba - Eş Dost 2. Gazete - İlan, vb. 3. İnternet - Sosyal Medya 4. İŞKUR. 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla. 6. Özel İstihdam Büroları.		
					1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2020 TARİHİ İTİBARİYLE) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

6) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	6.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	7.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	7. soruya geçiniz.

6.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	7.1'e geçiniz.
	Hayır →	8. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok →	8. soruya geçiniz.

7.1) 1 yıl sonra **(**30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

8) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet ( ) 8.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 9.Soruya geçiniz.

8.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması. 2. Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması. 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması. 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi. 5. Talep edilen ücretin yüksek olması. 6. Vardiyalı çalışma olması. 7. Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması.						
		1	2	3	4	5	6	7

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

9) Gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişmelerin sektörünüzdeki istihdama yansıması nasıl olacaktır?

İstihdamı arttıracaktır. ( ) İstihdamı azaltacaktır. ( ) İstihdamı Değiştirmez. ( ) Fikrim yok. ( )

10) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir?

……...
……...

11) Genç (15-29 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik Beceri. ( )
Teorik Bilgi. ( )
Diploma/sertifika. ( )
İş Deneyimi. ( )
Referans. ( )

12) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet ( ) 13. Soruya geçiniz. Hayır ( ) 14. Soruya geçiniz.

13) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız?
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Temini. ( )
İşbaşı Eğitim Programları. ( )
Çalışanların Mesleki Eğitimi. ( )
Mesleki Eğitim Kursu. ( )
Kısa Çalışma Ödeneği. ( )
Danışmanlık ve Yönlendirme. ( )
Teşvikler. ( )
(15. Soruya Geçiniz)

14) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim. ( )
İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ( )
İnternet sitesi kullanışlı değil. ( )
Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ( )
İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ( )
Daha önce aldığım hizmetlerden memnun kalmadım. ( )
İŞKUR Hizmet birimi çok uzak. ( )

15) İŞKUR'un sizi en çok hangi alanlarda desteklemesini istersiniz? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

İşe Uygun Eleman Temini. ( )
İşbaşı Eğitim Programı. ( )
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması. ( )
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği. ( )
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği. ( )
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi. ( )

16) Son 3 yılda İstihdam Seferberlikleri kapsamında sunulan Hizmetlerden haberdar mısınız?

Evet ☐ (17. Soruya Geçiniz) ☐ Hayır (18. Soruya Geçiniz)

17) Sizce sunulan teşviklerden hangisinin İstihdama katkısı en yüksek düzeyde olmuştur?

Yeni İstihdama Ücret Desteği. ( )
İşbaşı Eğitim Programı. ( )
İşsizlik Ödeneği Alanların İstihdamına İlişkin Teşvik. ( )
İlave İstihdam Teşviki. ( )
Asgari Ücret Desteği. ( )
Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği. ( )

18) İşyerinizde, çalışma iznine tabi olarak, Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Iraklı, Afgan vb.) işgücü istihdam etmek ister misiniz?

Evet ☐ ☐ Hayır

19) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor musunuz?

Evet ☐ (Form tamamlanmıştır.) ☐ Hayır (20. Soruya Geçiniz)

20) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapmamanızın nedeni nedir? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği. ( )
Finansman yetersizliği. ( )
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması. ( )
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması. ( )
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması. ( )

2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.